

ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVLJE SOMBOR

Analiza zdravstvenog stanja stanovništva Zapadno-bačkog okruga 2022 godine

SOMBOR, MAJ 2023

УВОД

Проучавање здравственог стања становништва обезбеђује ближи увид у битне демографске и здравствено виталне податке од приоритеног значаја за здравствену службу и све специфичности морбидитета и морталитета, које су од значаја за унапређење здравствене заштите. Процена здравственог стања становништва ради се са циљем да се стекне слика о здравственом стању становништва у посматраном периоду, да се нађено стање пореди са пређашњим, да се утврде здравствене потребе становништва и на основу тога планира здравствена заштита у наредном периоду.

Анализа здравственог стања становништва пролазила је кроз више фаза а у складу са насталим променама мењали су се и показатељи коришћени за процену здравља популације. Последњих деценија мења се приступ мерења здравственог стања становништва од „негативног“ (фокусираног на болест) ка „позитивном“ аспекту здравља који је заснован на перцепцији здравља, функционисању и могућности адаптације у животној средини.

Здравствено стање становништва дефинише се као «опис и/или мерење здравља појединца, групе или целокупне популације према прихваћеним стандардима уз помоћ здравствених индикатора». Здравствени индикатори или показатељи су основни инструменти помоћу којих се процењује стање здравља становништва.

ЦИЉЕВИ ПРОЦЕНЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА

Најзначајнији циљеви процене здравственог стања становништва су:

- очување и унапређење здравља становништва
- праћење промена здравственог стања током времена
- идентификовање приоритетних здравствених проблема
- уочавање и анализа разлика између појединих територија или популационих група
- преиспитивање здравствене политике, стратегије здравствене заштите и здравствене технологије
- унапређење менаџмента у здравству

Резултати анализе здравственог стања становништва општине Сомбор показују да су индикатори здравственог стања слични као у другим окрузима на територији Војводине. Демографски показатељи, пре свега показатељи старења становништва и природног кретања неповољни су у свим општинама Западно-бачког округа.

У анализи морбидитета и морталитета доминирају хронична незаразна обољења као и животне навике заједно са неповољним деловањем бројних фактора ризика по здравље становништва. Стога здравствена заштита мора бити усмерена на унапређење здравља и превентивне програме као и на међусекторску сарадњу у области промоције здравља што је обавеза целокупне заједнице.

Као извор података за припрему анализе коришћени су:

- подаци и публикације Републичког завода за статистику
- извештаји рутинске здравствене статистике и евиденција
- доступне базе података из индивидуалних статистичких извештаја
- база података о заразним болестима и имунопрофилактици
- популациони регистри за нека од хроничних масовних незаразних болести
- подаци СЗО

1. ВИТАЛНО-ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

1.1. Основни подаци о територији и становништву

Западнобачки управни округ налази се између 45° и 46° северне географске ширине, односно 19° и 20° источне географске дужине (мерено по Гриничу). Смештена је у северозападном делу Бачке. Захвата 2,74% површине Републике Србије, односно 11,25% површине АП Војводине. Површина регије је 2.488 км².

Округ обухвата 37 насељених места и то 16 - град Сомбор; 7 - општина Кула; 5 - општина Апатин и 9 у општини Оџаци. Има три међудржавна гранична прелаза: Бачки Брег према Мађарској и Бездан Дунав и Богојево према Хрватској.

Административно, привредно и културно седиште Региона је Сомбор који спада у 4 највећа града у Војводини. Округ карактерише изразито равничарско подручје од реке Дунав на Западу и у централном делу и благо нагнуто (заталасано брежуљкасто) подручје са Телечком висоравни на истоку са просечном надморском висином од 90 м.

Округ има умереноконтиненталну климу са јасно израженим годишњим добима. Просечна количина падавина је 550-650 л/м, просечан годишњи број дана са падавинама 125, просечна годишња релативна влажност ваздуха 75% (67-85), средња годишња сума осунчења - инсолација 1.766 сати (најсунчанији месец јули са 270 сати; најкраће осунчање у децембру - 57 сати) и средњом годишњом температуром од $10,5^{\circ}\text{C}$ (зима $0,5^{\circ}\text{C}$, пролеће $11,0^{\circ}\text{C}$, лето $19,8^{\circ}\text{C}$ и јесен $10,5^{\circ}\text{C}$). Најчешћи ветрови су из правца северозапада (148 %), севера (147 %) и југоистока (114 %).

Основни водотоци у Округа се групишу око реке Дунав (66 км), те хидросистема Дунав - Тиса - Дунав (185,987 км). Подручје пресеца већи број канала, а главни су: Велики бачки канал, канал Бездан - Пригревица и канал Сомбор - Оџаци.

Становништво

На подручју Региона према попису из 2011. године живело је 188.087 становника (од чега Сомбор - 85.903 становника, Кула - 48.101 становника, Апатин - 28.929 становника, Оџаци - 30.154 становника).

Процењени број становника средином 2021 године износио је на подручју Западно-бачког округа 166395. У односу на попис становништва из 2011 године, када је на овом подручју живело 85903 становника, популација је смањена за 21692 становника. Тиме је настављен тренд сталног смањења броја становника у нашој општини. По густини насељености Регион спада у ред средње насељених у Војводини - 67 становника/км².

Основни витални индикатори показују да је стопа живорођених 7/1000ст., стопа умрлих 22/1000ст. А стопа природног прираштаја -14/1000ст. Просечна старост становништва је 45 година а индекс старости 169.

Табела 1.

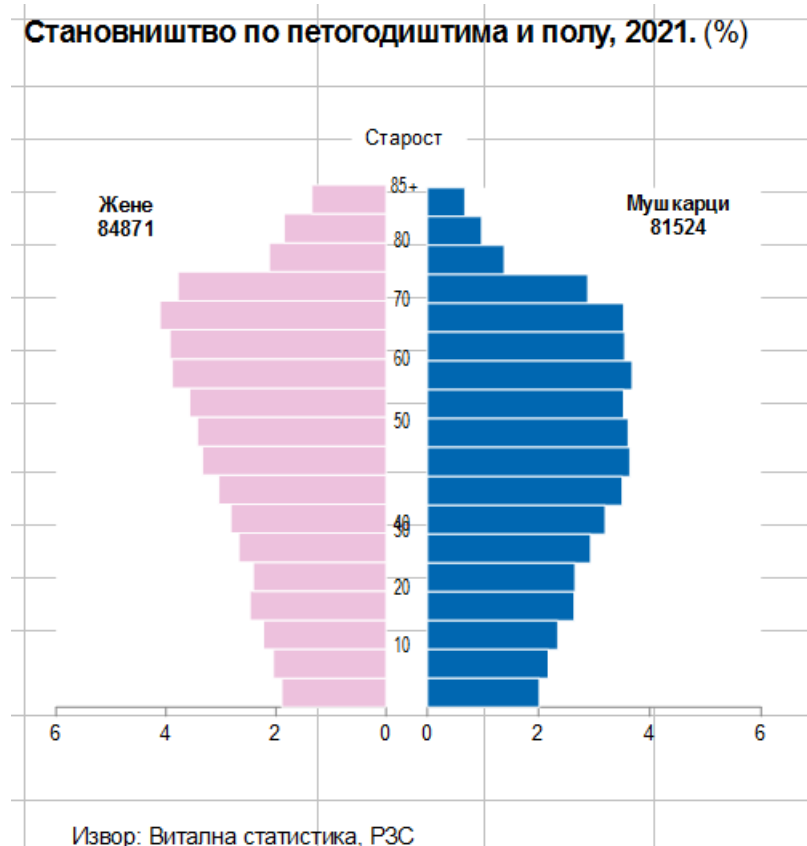
Основни подаци		
Површина (км ²) ¹	2488	(2021)
Број насеља ²	37	(2021)
Становништво — процена средином године ³	166395	(2021)
Густина насељености (број становника/км ²) ³	67	(2021)
Стопа живорођених ³	7	(2021)
Стопа умрлих ³	22	(2021)
Стопа природног прираштаја ³	-14	(2021)
Очекивано трајање живота живорођених (просек година) ³	72	(2021)
Просечна старост (у годинама) ³	45	(2021)
Индекс старења (60+ год. / 0—19 год.) ³	169	(2021)
Просечан број чланова домаћинства ⁴	2.72	(2011)
Пројектован број становника (средња варијанта - нулти миграциони салдо) ³	145457	(2041)
Пројектован број становника (средња варијанта са миграцијама) ³	146309	(2041)
Извор:		
1 Републички геодетски завод		
2 Територијални регистар, РЗС		
3 Витална статистика, РЗС		
4 Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС		

Табела 2. Број становника по општинама Западно-бачког округа 2011/2021 године

општина/округ	број становника 2011	број становника 2021
Сомбор	85903	76393
Апатин	28929	25639
Кула	43101	38051
Одаци	30154	26312
ЗБ Округ	188087	166395

Извор: Витална статистика РЗС

Графикон 1.

Табела 3.

Становништво према старосним групама и полу, 2020—2021.				
	2020		2021	
	Ж	М	Ж	М
<u>Деца старости до 6 година (предшколски узраст)</u>	4605	4908	4513	4837
<u>Деца старости 7—14 година (узраст основне школе)</u>	5858	6173	5766	6059
<u>Деца старости 15—18 година (узраст средње школе)</u>	3333	3566	3277	3502
<u>Деца старости 0—17 година</u>	12944	13749	12711	13509
<u>Број младих (15—29 година)</u>	12838	14021	12595	13714
<u>Радни контингент становништва (15—64 година)</u>	53495	55882	52588	54869
<u>Укупан број становника</u>	86095	82746	84871	81524

Извор: Витална статистика, РЗС

Једну од основних демографских карактеристика становништва нашег округа представља изражен процес старења. Старосна структура одговара регресивном биолошком типу где учешће добне групе старијих од 65 година износи 22.7%.

Табела 4. Удео старијих од 65 година по општинама Западно-бачког округа 2021 године

општина/округ	Старији од 65 година	
	број	%
Сомбор	17551	23.0
Апатин	5893	23.0
Кула	8236	21.6
Оџаци	6083	23.1
ЗБ Округ	37763	22.7

Извор: Витална статистика РЗС

Најзначајнија одредница високе просечне старости становништва свакако је смањење удела младих уз сталан пораст популације старије животне доби. Просечна старост становништва износи 44.9 године.

Табела 5.

Просечна старост становништва у Републици Србији, Војводини и Западно-бачком округу 2021 године

територија	просечна старост становништва
Република Србија	43.5
Војводина	43.1
Западно-бачки округ	44.9
Сомбор	45.2
Апатин	45.1
Кула	44.3
Оџаци	45.0

Извор: Витална статистика РЗС

Очекивано трајање живота на рођењу један је од најзначајнијих индикатора здравственог стања становништва, нарочито за међународна поређења. У Западно-бачком округу овај показатељ за мушку новорођенчад износи 69.64 а за женску 75.46 година.

Табела 6.

Очекивано трајање живота на рођењу у Републици Србији, Војводини и Западно-бачком округу 2021 године

територија	очекивано трајање живота на рођењу	
	мушкарци	жене
Република Србија	69.96	75.64
Војводина	69.56	75.55
Западно-бачки округ	69.64	75.46
Сомбор	70.53	75.89
Апатин	69.39	76.47
Кула	70.92	76.72
Оџаци	69.69	75.29

Извор: Витална статистика РЗС

На основу наведених показатеља, територија Западно-бачког округа сврстава се у категорију веома старих популација а неповољна демографска кретања главни су разлог достигнутог рекорда у обиму негативног природног прираштаја.

Трендови у природном кретању становништва

▪ Наталитет

У природном кретању становништва показатељи су и даље веома неповољни. На подручју Западно-бачког округа већ дуги низ година постоји тенденција опадања како броја живорођених тако и стопе наталитета, па се територија округа сврстава у подручја са изразито ниском стопом наталитета. Према подацима за 2021 годину стопа је на подручју округа износила 7.3/1000 становника.

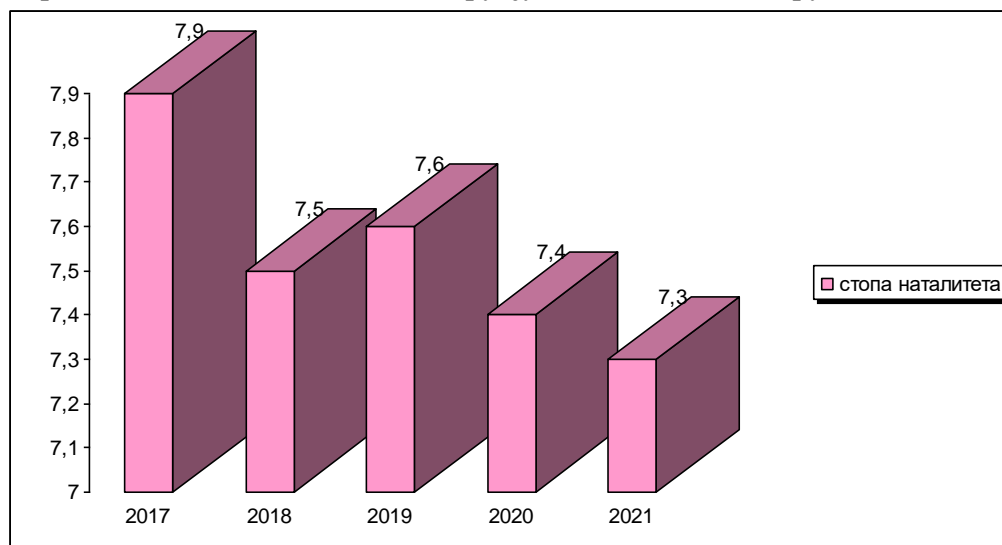
Табела 7.

Стопа наталитета у Републици Србији, Војводини и Западно-бачком округу 2021 године

територија	број живорођених	стопа наталитета
Република Србија	62180	9.1
Војводина	16737	9.2
Западно-бачки округ	1220	7.3
Сомбор	547	7.2
Апатин	176	6.9
Кула	273	7.2
Оџаци	224	8.5

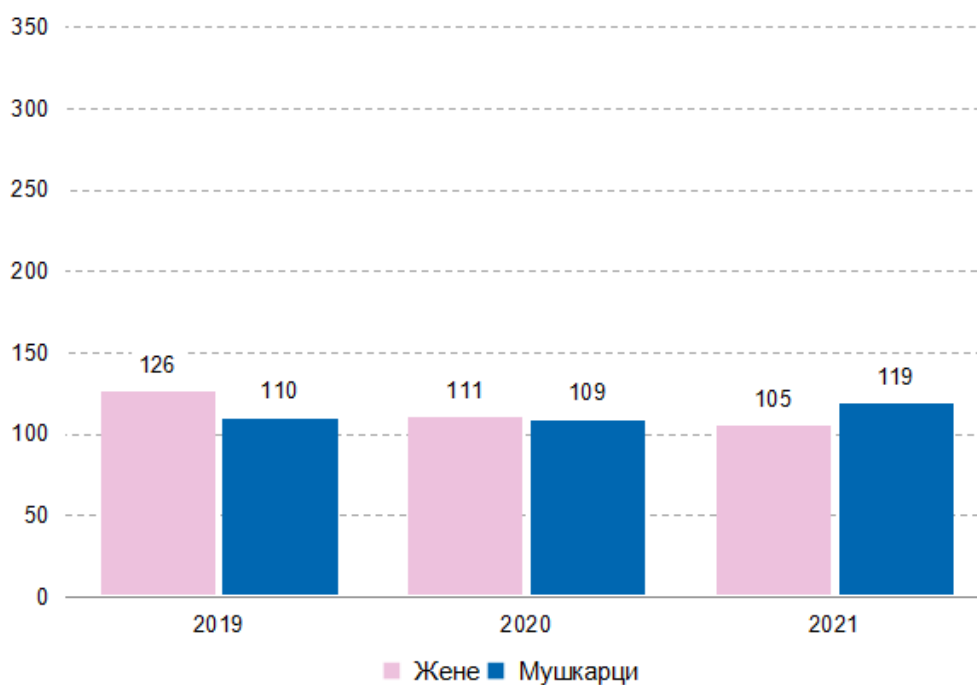
Извор: Витална статистика РЗС

Графикон 2. Кретање стопе наталитета на подручју Западно-бачког округа 2017-2021 године

Извор: Витална статистика РЗС

Графикон 3. Живорођени према полу 2019-2021

Извор: Витална статистика РЗС

Фертилитет

Фертилитет једне популације најбоље изражава стопа укупног фертилитета. Она представља просечан број деце коју у репродуктивном добу роди једна жена. На подручју Западно-бачког округа стопа износи 1.35 просечна старост мајке при рођењу првог детета 27.5 година. У току 2021 године закључено је 728 а разведено 323 бракава.

Табела 8.
Стопа укупног фертилитета по општинама Западно-бачког округа 2021 године

територија	стопа укупног фертилитета	просечна старост мајке при родјењу 1. детета	БРАКОВИ	
			закључени	разведени
Сомбор	1.31	28.1	344	152
Апатин	1.26	27.5	115	54
Кула	1.29	27.2	155	60
Оџаци	1.62	26.3	114	57
Западно-бачки округ	1.35	27.5	728	323

Извор: Витална статистика РЗС

Морталитет

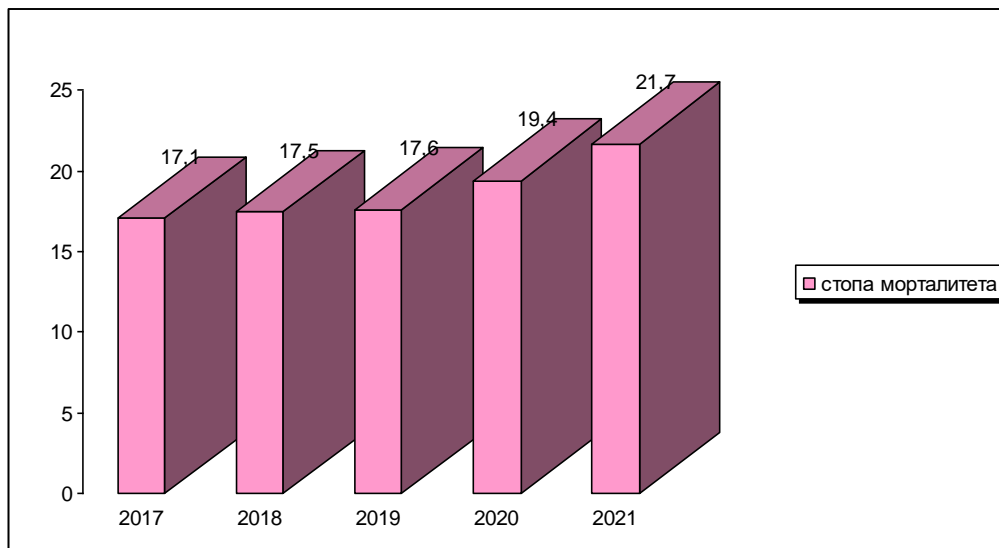
На вредност опште стопе морталитета значајно утичу трендови у демографском развоју (пре свега продужење очекиваног трајања живота и висок удео старих у укупном становништву) као и промене у понашању и стилу живљења. Према подацима за 2021 годину општа стопа морталитета на подручју округа износила је 21.7/1000 становника, чиме је настављен тренд одржавања високих вредности стопе смртности.

Табела 9.
Стопа морталитета у Републици Србији, Војводини и Западно-бачком округу 2021

територија	број умрлих	стопа морталитета
Република Србија	136622	20.0
Војводина	35126	19.2
Западно-бачки округ	3606	21.7
Сомбор	1645	21.5
Апатин	576	22.5
Кула	783	20.6
Оџаци	602	22.9

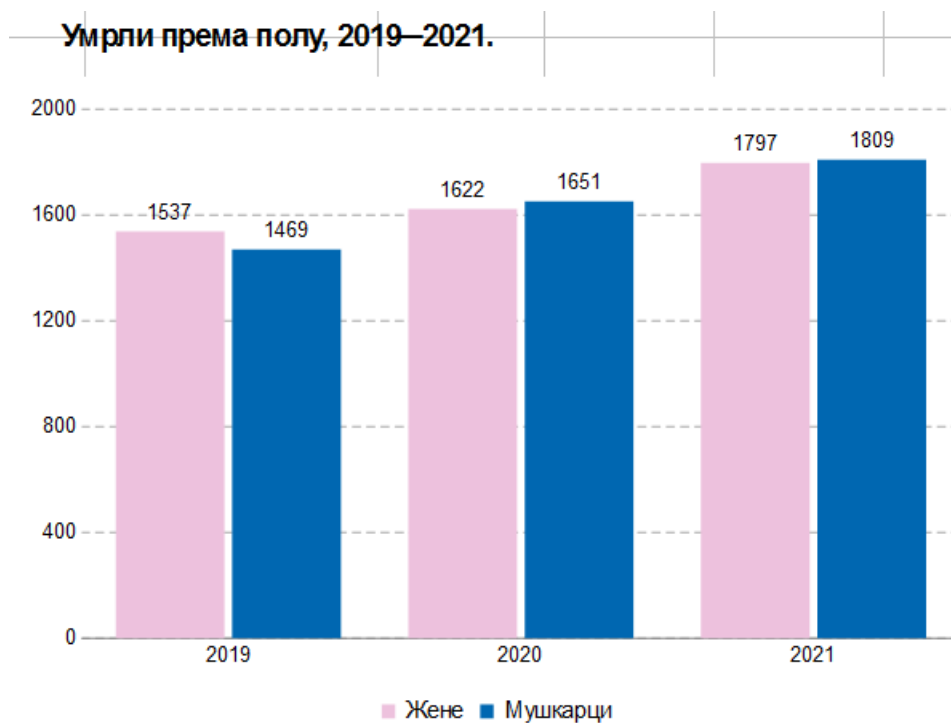
Извор: Витална статистика РЗС

Графикон 4. Кретање стопе морталитета на подручју Западно-бачког округа 2017-2021 године

Извор: Витална статистика РЗС

Графикон 5.

Извор: Витална статистика, РЗС

Смртност одојчади

Према подацима за 2021 годину није било умрле одојчади на подручју округа умрло је двоје одојчади са стопом од 1.6. Иако вредност стопе варира по годинама, према мерилима СЗО, задржава се у оквирима ниских вредности.

Табела 10. Стопа смртности одојчади 2021 године

територија	број живорођених	умрла одојчад	стопа с.одојчади
Република Србија	62180	293	4.7
Војводина	16737	73	4.4
Западно-бачки округ	1220	2	1.6
Сомбор	547	2	3.7
Апатин	176	0	0
Кула	273	0	0
Оџаци	224	0	0

Извор: Витална статистика РЗС

▪ Природни прираштај

Као резултанта рађања и умирања, стопа природног прираштаја на подручју округа је веома неповољна. Према подацима за 2021 годину вредност стопе износила је -14.3/1000ст.

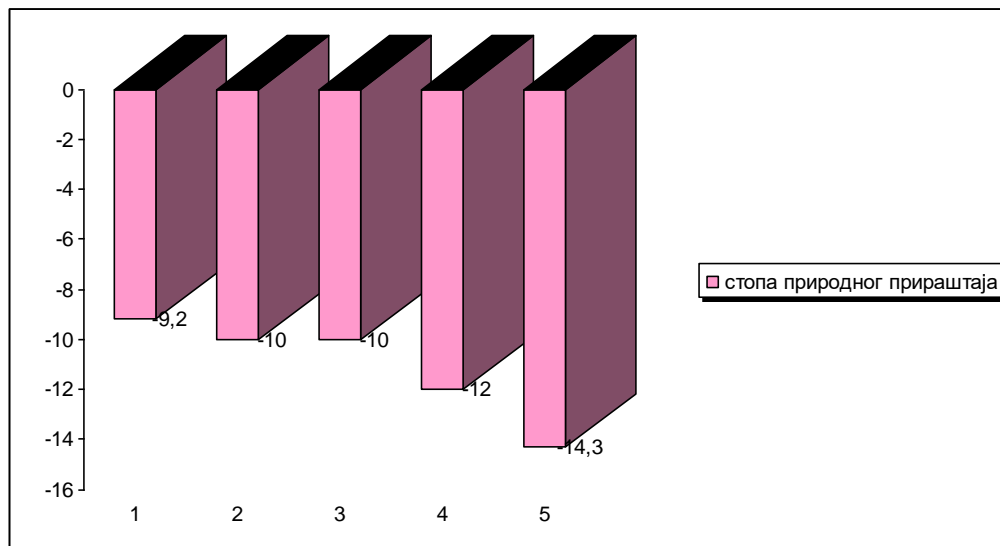
Табела 11.

Природни прираштај у Р.Србији, Војводини и Западно-бачком округу 2021 године

територија	број	стопа п.прираштаја
Република Србија	-74442	-10.9
Војводина	-18389	-10.1
Западно-бачки округ	-2386	-14.3
Сомбор	-1098	-14.4
Апатин	-400	-15.6
Кула	-510	-13.4
Оџаци	-378	-14.4

Извор: Витална статистика РЗС

Графикон 6. Кретање стопе природног прирастаја на подручју Западно-бачког округа 2017-2021 године

Извор: Витална стагистика РЗС

2. СТРУКТУРА УЗРОКА СМРТИ

Морталитет као негативна компонента природног кретања становништва делује на смањење укупног броја становника. Стопа морталитета резултат је деловања здравствених, биолошких и економских фактора па је стопа морталитета а нарочито морталитет одојчади значајан показатељ животног стандарда.

Кретање стопе смртности уз стопе обољевања становништва служи за оцену ефикасности здравствене заштите као и здравствених и социјалних прилика.

Током 2021 године на подручју западно-бачког округа умрло је 3606 лица. У односу на претходни период, нема значајнијих измена у кретању водећих узрока смрти. Прво место у структури узрока смрти заузимају болести система крвотока са учешћем од 44.9% док су на другом месту тумори са 17.7%. У поретку водећих узрока смрти следе симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази са 6%, болести система за дисање са 4.2%, те повреде, тровања и остале последице спољашњих узрока 3.1%

Табела 1. Структура узрока смрти на подручју Западно-бачког округа 2021 године

Група болести	Број умрлих	%	Стопа на 100.000ст.
Болести система крвотока /I00-I99/	1618	44.9	972.4
Тумори /C00-D48/	640	17.7	384.6
Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази, неklasификовани на другом месту /R00-R99/	215	6	129.2
Болести система за дисање /J00-J98/	150	4.2	90.1
Повреде, тровања и остале последице спољашњих узрока /S00-T98/	112	3.1	67,3
остало	871	24.2	523.5
Укупно	3606	100	2167.1

▪ Болести система крвотока

Од болести система крвотока умрло је током 2021 године 1618 особа, од чега 726 мушкараца и 892 жене. Водећи узроци смрти код мушкараца били су из подгрупе друге болести срца (кардиомиопатије, срчана инсуфицијенција, поремећаји срчаног ритма), болести крвних судова мозга и исхемијска блест срца.

Табела 2.

Умрли од болести система крвотока према узроку смрти 2021 године - мушкарци

UZROK SMRTI	BROJ UMRLIH	
	broj	%
Друге болести срца /I26-I51/	377	51.9
Болести крвних судова мозга /I60-I69/	142	19.6
Исхемијска болест срца /I20-I25/	88	12.1
Болести повишеног крвног притиска /I10-I15/	73	10.1
Atherosclerosis /I70/	33	4.5
Друге болести крвотока /I71-I99/	13	1.8
Болести система крвотока /I00-I99/	726	100

Водећи узроци смрти код жена били су из подгрупе друге болести срца (кардиомиопатије, срчана инсуфицијенција, поремећаји срчаног ритма), болести крвних судова мозга и болести повишеног крвног притиска.

Табела 3.

Умрли од болести система крвотока према узроку смрти 2021 године - жене

UZROK SMRTI	BROJ UMRLIH	
	број	%
Друге болести срца /I26-I51/	427	47.9
Болести крвних судова мозга /I60-I69/	207	23.2
Болести повишеног крвног притиска /I10-I15/	116	13.0
Atherosclerosis /I70/	72	8.1
Исхемијска болест срца /I20-I25/	65	7.3
Друге болести крвотока /I71-I99/	5	0.6
Болести система крвотока /I00-I99/	892	100

▪ Тумори

Током 2021 године у Западно-бачком округу од малигнух болести умрло је 640 особа, од тога 366 мушкараца и 274 жене.

Водећи узроци смрти код мушкараца су били: злоћудни тумор душника, душнице и плућа (26.5%), злоћудни тумор дебелог црева, завршног црева и чмара (15.0%) и малигна неоплазма простате (7.1%).

Водећи узроци смрти код жена су били: злоћудни тумор дојке (17.5%), злоћудни тумор душника, душнице и плућа (15.0%) и злоћудни тумор дебелог црева, завршног црева и чмара (12.8%).

Табела 4.

Умрли од тумора према узроку смрти и полу 2021 године

ЛОКАЛИЗАЦИЈА ТУМОРА	мушкарци		ЛОКАЛИЗАЦИЈА ТУМОРА	жене	
	број	%		број	%
Злоћудни тумор душника, душнице и плућа /C33-C34/	97	26.5	Neoplazma malignum mammae /C50/	48	17.5
Злоћудни тумор дебелог црева, завршног црева и чмара /C18-C21/	55	15	Злоћудни тумор душника, душнице и плућа /C33-C34/	41	15
Neoplazma malignum prostatae /C61/	26	7.1	Злоћудни тумор дебелог црева, завршног црева и чмара /C18-C21/	35	12.8
Злоћудни тумори усне, уста и ждрела /C00-C14/	16	4.4	Neoplazma malignum pancreatis /C25/	13	4.7
Neoplazma malignum gasteris /C16/	16	4.4	Neoplazma malignum cervicis uteri /C53/	11	4
остало	156	42.6	остало	126	45.9
Тумори /C00-D48/	366	100	Тумори /C00-D48/	274	100

▪ **Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази**

На трећем месту структуре узрока смрти на подручју Западно-бачког округа налазе се група симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази, неklasификовани на другом месту /R00-R99/ са 215 умрлих (6%) и стопом од 129.2/100.000 становника.

▪ **Болести система за дисање**

На четвртом месту су болести система за дисање са 150 умрлих (4,2%) и стопом 90.1 на 100.000 становника група.

▪ **Повреде, тровања и остале последице спољашњих узрока**

Повреде, тровања и остале последице спољашњих узрока са 112 случајева (6.1%) и стопом од 67.3/100.000 становника налазе се на петом месту.

Највећи социјално-медицински значај у умирању као и у обољевању становништва имају болести система крвотока и малигнитети. Ради се о болестима које су:

- дуготрајне и масовне
- последице ових болести су бројне и захватају низ сфера живота (здравствене, економске и социјалне)
- доводе до спречености за рад и инвалидности
- захтевају дуг период стручног надзора и опсервације
- терапијске мере су дуготрајне
- на њихову појаву првенствено утичу фактори везани за понашање
- превенција ових болести огледа се у борби против фактора ризика (неправилна исхрана, пушење, недовољна физичка активност, стрес...)

Доминација хроничних незаразних болести у структури обољевања и умирања становништва општине Сомбор и Западно-бачког округа а чији су најзначајнији фактори везани за понашање и стил живота, указују на потребу спровођења мера пре свега примарне превенције као и стратегија и програма који укључују мултисекторску сарадњу у заједници.

Редукција фактора ризика и штетних навика у понашању имају кључну улогу у превенцији ових обољења са циљем очувања и унапређења здравља становништва.

Пушење, неправилна исхрана и недовољна физичка активност заједнички су фактори ризика за готово сва водећа хронична незаразна обољења.

Пушење као фактор ризика

Процењује се да је пушење узрок настанка скоро 10% свих болести срца и крвних судова.

Пушачи имају двоструко до троструко виши ризик за појаву срчаног и мозданог удара у поредјењу са непушачима.

Ризик је већи уколико је особа почела да пуши пре 16. године живота, расте са годинама и виши је код жена пушача него код мушкараца пушача.

У року од две године од престанка пушења, ризик од исхемијских болести срца се знатно смањује а у року од 15 година од престанка пушења ризик од кардиоваскуларних обољења се изједначаје са ризиком који постоји код непушача.

У свету има милијарду свакодневних пушача дувана. Највиша учесталост свакодневних пушача дувана забележена је у европском региону (31%). Најнижа учесталост је у афричком региону (10%). Изложеност пасивном пушењу проузрокује смрт 600.000 људи сваке године а од тог броја 28% су деца. **У Србији свакодневно конзумира дуванске производе 32.6% мушкараца и 25.9% жена.**

Престанак пушења значајно доприноси побољшању здравља. У року од две године од престанка пушења, ризик од коронарне болести срца се значајно смањује. После 15 година након престанка пушења, ризик од болести срца и крвних судова враћа се на ризик непушача.

Неправилна исхрана као фактор ризика

Утврђена је повезаност високог уноса zasiћених масти, трансмасти и соли, као и низак унос воћа, поврћа и рибе са ризиком за настанак кардиоваскуларних болести. Сматра се да је недовољан унос воћа и поврћа одговоран за настанак 20% свих болести срца и крвних судова.

Прекомерна телесна маса и гојазност у децјем узрасту повећавају ризик за настанак срчаног и можданог удара пре 65. године живота за три до пет пута. Учестало конзумирање високоенергетских намирница, као што су прерађене намирнице богате мастима и шећерима, доводи у ризик од настанка коронарне болести срца.

Правилна исхрана може да допринесе одржавању пожељне телесне масе, пожељног липидног профила и нивоа крвног притиска.

Гојазност је уско повезана са главним кардиоваскуларним факторима ризика као што су повишен крвни притисак, нетолеранција глукозе, дијабетес типа 2 и дислипидемија.

Према резултатима истраживања здравља становништва Србије 2013. године, на основу измерене вредности индекса телесне масе, више од половине становништва узраста од 15 година и више било је прекомерно ухрањено (56.3%), односно 35.1% становништва је било предгојазно и 21.2% становништва гојазно. Гојазност је код оба пола била приближно исто распрострањена (мушкарци 20.1% и жене 22.2%).

Препоруке за правилну исхрану

Повећан унос житарица од пуног зрна

Повећан унос поврћа и воћа

Повећан унос рибе

Смањен унос масти и простих шећера

Смањен унос соли

ПРАВИЛНОМ ИСХРАНОМ ДО ЗДРАВЉА

Недовољна физичка активност као фактор ризика

Недовољна физичка активност је четврти водећи фактор ризика умирања. Људи који су недовољно физички активни имају 20 до 30% већи ризик од свих узрока смрти у односу на оне који су физички активни најмање 30 минута већи број дана у току недеље. У свету је недовољна физичка активност заступљена код 31% одраслог становништва а у Србији је недовољно физички активно 44% одраслих.

Препоруке за физичку активност

Будите активни најмање 30 минута у току дана

Шетајте и користите бицикл што је могуће више

Користите степенице уместо лифта

Паузу искористите за лагане вежбе или кратку шетњу

Што више слободног времена проводите у природи

КРЕТАЊЕМ ДО ЗДРАВЉА

3. ОБОЉЕВАЊЕ СТАНОВНИШТВА

Водеће групе болести у службама примарне здравствене заштите

▪ Служба за здравствену заштиту одраслих

Током 2022 године у ординацијама опште медицине на подручју Западно-бачког округа утврђено је укупно 110619 обољења и стања. Прво место у структури морбидитета заузимају фактори који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са учешћем од 16.08 % а затим следе болести за дисање са 13.54%. У пет водећих група болести улазе и болести мишићно-коштаног система и везивног ткива, болести система крвотока, и група симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази.

Табела 1.

Водеће групе болести у служби за здравствену заштиту одраслих на подручју Западно-бачког округа 2022 године

Р.бр.	Група болести	Број рег. случајева	%
1.	Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом	17791	16.08
2.	Болести система за дисање	14975	13.54
3.	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	11725	10.60
4.	Болести система крвотока	11685	10.56
5.	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	9358	8.46
Укупно		110619	100.0

▪ Служба за здравствену заштиту деце

У службама за здравствену заштиту предшколске деце регистровано је у 2022 години 17853 обољења. У структури обољевања деце предшколске доби на првом месту је група фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са 49%, док су на другом месту болести система за дисање са уделом од 24.52%. У поретку водећих група болести следе симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази, заразне и паразитарне болести и болести ува и мастоидног наставка.

Табела 2.

Водеће групе болести у служби за здравствену заштиту деце на подручју Западно-бачког округа 2022 године

Р.бр.	Група болести	Број рег. случајева	%
1.	Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом	8920	49.00
2.	Болести система за дисање	4379	24.52
3.	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	1062	5.95
4.	Заразне и паразитарне болести	1016	5.69
5.	Болести ува и мастоидног наставка	583	3.26
Укупно		17853	100.0

▪ Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине

У области заштите здравља школске деце и омладине утврђено је током 2022 године 16281 обољења. У укупном морбидитету прво место заузимају болести система за дисање са 29.93% док је на другом месту група фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са 27.15%. У структури обољевања даље следи група симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази, заразне и паразитарне болести и група повреде, тровања и последице деловања спољних фактора.

Табела 3.

Водеће групе болести у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју Западно-бачког округа 2022 године

Р.бр.	Група болести	Број рег. случајева	%
1.	Болести система за дисање	4873	29.93
2.	Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом	4421	27.15
3.	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	1523	9.35
4.	Заразне и паразитарне болести	1318	8.10
5.	Повреде, тровања и последице деловања спољних фактора	933	5.73
Укупно		16281	100.0

▪ Служба за здравствену заштиту жена

У службама за здравствену заштиту жена регистровано је током 2022 године 19190 обољења. На првом месту налази се група фактора који утичу на здравствено стање и контакт са здравственом службом са учешћем од 53.63%, док су на другом месту болести мокраћно-полног система са уделом од 30.60%. У структури морбидитета даље следи група трудноћа, рађање и бабиње, тумори и болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма.

Табела 4.

Водеће групе болести у служби за здравствену заштиту жена на подручју Западно-бачког округа 2022 године

Р.бр.	Група болести	Број рег. случајева	%
1.	Фактори који утичу на здр.стање и контакт са здр.службом	10292	53.63
2.	Болести мокраћно-полног система	5871	30.60
3.	Трудноћа, рађање и бабиње	1818	9.47
4.	Тумори	810	4.22
5.	Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	129	0.67
Укупно		19190	100.0

▪ Здравствена заштита уста и зуба

Током 2022 године у службама за здравствену заштиту уста и зуба регистровано је укупно 6615 обољења и стања, од тога код предшколске деце 734, код школске деце и омладине 1841 и код одраслог становништва 4040.

Табела 5.

Морбидитетна листа у стоматолошкој здравственој заштити 2022 године
општина Оџаци

Морбидитетна листа	Укупно	Предшк. деца	Школска деца	Одрасли
Поремећаји развоја и ницања зуба	1523	302	1170	51
Задржан и заглављен зуб	193	3	60	130
Каријес зуба	10369	1234	4336	4799
Друге болести тврних зубних ткива	3480	439	2521	520
Болести пулпе зуба и ткива врха зуба	8566	895	1972	5699
Гингивитис-запаљење десни и бол.околине зуба	1201	45	240	916
Друге болести десни и безубог алвеоларног наставка	18	0	10	8
Аномалије зуба и костију лица	5252	104	5023	125
Друге болести зуба и потпорног ткива	3712	150	486	3076
Цисте усне дупље неklasификоване на др.месту	14	0	3	11
Друге болести вилице	62	0	13	49
Болести пљувачних жлезда	5	0	2	3
Запаљење слузнице уста	132	58	57	17
Друге болести усне и слузнице уста	31	8	7	16
Болести језика	2	0	0	2
Малигне болести	0	0	0	0
Повреде усне и уста	82	5	61	10
Преломи вилице и зуба	0	0	0	0
Ишчашење,угануће и истегнуће вилице и зуба	0	0	0	0
Повреде главе узрокована здробљавањем-краш	0	0	0	0
Компликације узроковане мед.интервенцијама	0	0	0	0
Укупно	34642	3243	15961	15438

Водећа обољења код предшколске су:

Каријес зуба 38.05%

Болести пулпе зуба и ткива врха зуба 27.60%

Друге болести тврних зубних ткива 13.54%

Водећа обољења код школске деце и омладине су:

Аномалије зуба и костију лица 31.47%

Каријес зуба 27.17%

Друге болести тврних зубних ткива 15.79%

Водећа обољења код одраслог становништва су:

Болести пулпе зуба и ткива врха зуба 36.91%

Каријес зуба 31.08%

Друге болести зуба и потпорног ткива 19.92%

4. КАДРОВИ, РАД И КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Здравствену делатност на подручју Западно-бачког округа обезбеђују, у складу са планом мреже, следеће здравствене установе:

На примарном нивоу здравствене делатности

Дом здравља Сомбор
Дом здравља Апатин
Дом здравља Кула
Дом здравља Оџаци
Апотека народна Сомбор

На секундарном нивоу

Општа болница ”др Радивој Сомоновић” Сомбор
РРЦ ”Јунаковић” Апатин

Установе на више нивоа

Завод за јавно здравље Сомбор

4.1. ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

4.1.1. ДОМ ЗДРАВЉА СОМБОР

У 2022 години дом здравља „др Ђорђе Лазич“ у Сомбору имао је укупно 328 запослених, од тога 262 или 79.9% здравствених радника и сарадника и 66 или 20.1% немедицинских радника. Од укупног броја здравствених радника и сарадника доктори медицине чине 71 (27.1%), доктори стоматологије 19 (7.3%), медицинске сестре/техничари 140 (53.4%), стоматолошке сестре 18 (6.9%), зубни техничари 8 (3.05%) и здравствени сарадници 6 (2.3%).

Табела 1. Укупан број запослених у дому здравља Сомбор 2022 године

запослени на неодређено време	укупно запослених
Доктори медицине	71
Доктори стоматологије	19
Медицинске сестре/техничари	140
Стоматолошке сестре	18
Зубни техничари	8
Здравствени сарадници	6
Немедицински административни радници	17
Немедицински технички/помоћни радници	36
Возачи ХМП	13
Укупно	328

▪ **Служба за здравствену заштиту одраслих**

У службама за здравствену заштиту одраслог становништва на подручју општине Сомбор радило је током 2022 године 43 лекара и 52 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара износио је 0.8.

Број становника по једном лекару износио је 1481 (норматив – 1 лекар на 1600 становника), док се просечан број прегледа по кориснику кретао око 4.63. Током године регистровано је укупно 295514 прегледа, од чега 11251 превентивних и 284263 куративних. Просечан број посета по лекару на годишњем нивоу износио је 6872 (мера извршења – 7350 посета годишње).

Табела 2. Здравствена заштита одраслог становништва 2022 године

општина	популација 19 и више	број лекара	бр. мед. сестара	бр.стан. на 1 лек.	бр.превентив. прегледа	бр.куративних прегледа	укупно прегледа	бр.прегледа по лекару
Сомбор	63719	43	52	1481	11251	284263	295514	6872

▪ **Служба за здравствену заштиту предшколске деце**

Здравствену заштиту деце предшколске доби на подручју општине Сомбор обезбеђивало је током 2022 године 6 лекара и 10 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара износио је 0.6.

По једном лекару долази у просеку 704 деце. Код лекара је током године забележено укупно 29595 посета, од тога 8315 превентивних и 21280 куративних посета. По једном детету остварено је 1.96 превентивних и 5.03 куративних прегледа. Просечан број посета по лекару износио је 4932 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 3. Здравствена заштита деце 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр.деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Сомбор	4226	6	10	704	8315	1.96	21280	5.03

Табела 4. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Сомбор	6	29595	4932

▪ **Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине**

У службама за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју општине Сомбор радило је претходне године 6 лекара и 5 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 1.2. На једног лекара у служби долази у просеку 1408 школске деце. У току године остварено је укупно 29727 посета, док је по једном детету било 0.4 превентивних и 2.8 куративних посета. Просечна оптерећеност лекара на годишњем нивоу износила је 4954 посета (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 5. Здравствена заштита школске деце и омладине 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр. деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Сомбор	8448	6	5	1408	3855	0.45	25872	3.06

Табела 6. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Сомбор	6	29727	4954

▪ Служба за здравствену заштиту жена

Заштиту здравља жена обезбедјивало је током 2022 године 4 лекара и 7 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 0.57. На једног лекара долази у просеку 11532 жена старијих од 15 година. У ординацијама лекара регистровано је током године 29780 посета, од тога 15068 превентивних и 14712 куративних посета. По једној жени остварено је у току године свега 0.43 превентивних и 0.43 куративних прегледа. Годишњи број посета по лекару износио је 9926 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 7. Здравствена заштита жена 2022 године

општина	бр. жена 15 и више год.	број лекара	бр. мед. сестара	бр. жена по 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по жени	укупно	по жени
Сомбор	34597	3	7	11532	15068	0.43	14712	0.43

Табела 8. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Сомбор	3	29780	9926

▪ Служба хитне медицинске помоћи

У служби хитне медицинске помоћи радило је током године 9 лекара и 19 медицинских сестара/техничара. Остварено је укупно 5948 прегледа лекара и пружено 8106 дијагностичко терапијских услуга.

▪ Служба за стоматолошку здравствену заштиту

Стоматолошку здравствену заштиту обезбеђивало је током 2022 године 19 доктора стоматологије, 18 стоматолошких сестара и 8 зубних техничара. Остварених прегледа било је укупно 19496, од чега 2868 превентивних и 16628 куративних.

▪ Поливалентна патронажна служба

У оквиру поливалентне патронажне службе радило је у току године 8 медицинских сестара/техничара које су оствариле 3008 посета новорођенчету и породиљи (0-1 месец), 4242 посета породици те 495 у оквиру индивидуалног и 249 у оквиру групног здравствено-васпитног рада.

4.1.2. ДОМ ЗДРАВЉА АПАТИН

У 2022 години дом здравља у Апатину имао је укупно 120 запослених, од тога 89 или 74.16% здравствених радника и сарадника и 31 или 25.8% немедицинских радника. Од укупног броја здравствених радника и сарадника доктори медицине чине 26 (29.2%), доктори стоматологије 5 (5.6%), медицинске сестре/техничари 50 (56.17%), стоматолошке сестре 6 (6.7%) и зубни техничари 1 (1.12%).

Табела 9. Укупан број запослених у дому здравља Апатин 2022 године

запослени на неодређено време	укупно запослених
Доктори медицине	26
Доктори стоматологије	5
Фармацеути	1
Медицинске сестре/техничари	50
Стоматолошке сестре	6
Зубни техничари	1
Здравствени сарадници	0
Немедицински административни радници	12
Немедицински технички/помоћни радници	19
Укупно	120

Табела 10. Број здравствених радника у служби за стоматолошку здравствену заштиту у дому здравља Апатин 2022 године

организациона јединица по областима делатности	доктор стоматологије	стоматолошка сестра	зубни техничар
Дечија и превентивна стоматологија	3	4	0
Ортопедија вилица	1	1	1
Општа стоматологија	1	1	0
Укупно	5	6	1

▪ Служба за здравствену заштиту одраслих

У службама за здравствену заштиту одраслог становништва на подручју општине Апатин радило је током 2022 године 10 лекара и 16 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара/техничара износио је 0.6.

Број становника по једном лекару износио је 2136 (норматив – 1 лекар на 1600 становника), док се просечан број прегледа по кориснику кретао око 3.7. Током године регистровано је укупно 80461 прегледа, од чега 2778 превентивних и 77683 куративних. Просечан број посета по лекару на годишњем нивоу износио је 8046 (мера извршења – 7350 посета годишње).

Табела 11. Здравствена заштита одраслог становништва 2022 године

општина	популација 19 и висе	број лекара	број м.сестара	бр.стан. на 1лек.	бр.превентив. прегледа	бр.куративних прегледа	укупно прегледа	бр.прегледа по лекару
Апатин	21359	10	16	2136	2778	77683	80461	8046

▪ **Служба за здравствену заштиту предшколске деце**

Здравствену заштиту деце предшколске доби на подручју општине Апатин обезбеђивала су током 2022 године 2 лекара и 2 здравствена радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара износио је 1.0.

По једном лекару долази у просеку 714 деце. Код лекара је током године забележено укупно 11360 посета, од тога 2408 превентивних и 8952 куративних посета. По једном детету остварено је 1.7 превентивних и 6.3 куративних прегледа. Просечан број посета по лекару износио је 5680 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 12. Здравствена заштита деце 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр. деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Апатин	1428	2	2	714	2408	1.7	8952	6.3

Табела 13. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Апатин	2	11360	5680

▪ **Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине**

У службама за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју општине Апатин радила су претходне године 3 лекара и 1 здравствени радник са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 3.0. На једног лекара у служби долази у просеку 950 школске деце. У току године остварено је укупно 10101 посета, док је по једном детету било 0.42 превентивних и 3.11 куративних посета. Просечна оптерећеност лекара на годишњем нивоу износила је 3367 посета (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 14. Здравствена заштита школске деце и омладине 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр. деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Апатин	2852	3	1	950	1216	0.42	8885	3.11

Табела 15. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Апатин	3	10101	3367

▪ **Служба за здравствену заштиту жена**

Заштиту здравља жена обезбеђивала су током 2022 године 2 лекара и 1 медицинска сестра/техничар. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 2.0.

На једног лекара долази у просеку 5767 жена старијих од 15 година. У ординацијама лекара регистровано је током године 10247 посета, од тога 3804 превентивних и 6443 куративних посета. По једној жени остварено је у току године свега 0.3 превентивних и 0.56 куративних прегледа. Годишњи број посета по лекару износио је 5123 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 16. Здравствена заштита жена 2020 године

општина	бр.жена 15 и више г.	број лекара	бр. мед. сестара	бр.жена по 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по жени	укупно	по жени
Апатин	11535	2	1	5767	3804	0.3	6443	0.56

Табела 17. Просечна оптерећеност лекара 2020 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Апатин	2	10247	5123

▪ **Служба хитне медицинске помоћи**

У служби хитне медицинске помоћи радило је током године 4 лекара и 10 медицинских сестара/техничара. Остварено је укупно 13093 прегледа лекара и пружено 13562 дијагностичко терапијских услуга.

▪ **Служба за стоматолошку здравствену заштиту**

Стоматолошку здравствену заштиту обезбеђивало је током 2022 године 5 доктора стоматологије, 6 стоматолошких сестара и 1 зубни техничар. Остварених прегледа било је 1168 превентивних и 6844 куративних.

▪ **Поливалентна патронажна служба**

У оквиру поливалентне патронажне службе радиле су у току године 4 медицинске сестре/техничари које су оствариле 1331 посета новорођенчету и породиљи (0-1 месец), 416 посета породици те 252 посета у оквиру индивидуалног здравствено-васпитног рада.

4.1.3. ДОМ ЗДРАВЉА КУЛА

У 2022 години дом здравља у Кули имао је укупно 177 запослених, од тога 143 или 80.8% здравствених радника и сарадника и 34 или 19.2% немедицинских радника. Од укупног броја здравствених радника и сарадника доктори медицине чине 36 (25.2%), доктори стоматологије 8 (5.6%), медицинске сестре/техничари 86 (60.13%), стоматолошке сестре 10 (6.9%) и зубни техничари 1 (0.7%). У установи раде 2 здравствена сарадника што чини 1.4%.

Табела 18. Укупан број запослених у дому здравља Кула 2022 године

запослени на неодређено време	укупно запослених
Доктори медицине	36
Доктори стоматологије	8
Медицинске сестре/техничари	86
Стоматолошке сестре	10
Зубни техничари	1
Здравствени сарадници	2
Немедицински административни радници	10
Немедицински технички/помоћни радници	24
Укупно	177

Табела 19. Број здравствених радника и сарадника по областима делатности у дому здравља Кула 2022 године

организациона јединица по областима делатности	доктор медицине	медицинске сестре/техничари
Здравствена заштита деце	3	5
Здравствена заштита школске деце	4	4
Здравствена заштита жена	2	4
Здравствена заштита одраслих	12	20
Хитна медицинска помоћ	4	15
Поливалентна патронажна служба	0	2
Радиолошка дијагностика	1	3
Лабораторијска дијагностика	2	14
<i>Специјалистичка служба</i>		
интерна	2	4
офталмологија	1	1
ОРЛ	1	1
психијатрија	1	0
физикална медицина и рехабилитација	2	6
Укупно	35	79

Табела 20. Број здравствених радника у служби за стоматолошку здравствену заштиту у дому здравља Кула 2022 године

организациона јединица по областима делатности	доктор стоматологије	стоматолошка сестра	зубни техничар
Дечија и превентивна стоматологија	3	4	0
Ортопедија вилица	1	1	0
Општа стоматологија	4	5	1
Укупно	8	10	1

▪ **Служба за здравствену заштиту одраслих**

У службама за здравствену заштиту одраслог становништва на подручју општине Кула радило је током 2022 године 12 лекара и 20 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара/техничара износио је 0.6.

Број становника по једном лекару износио је 2624 (норматив – 1 лекар на 1600 становника), док се просечан број прегледа по кориснику кретао око 4.23. Током године регистровано је укупно 133475 прегледа, од чега 7437 превентивних и 126038 куративних. Просечан број посета по лекару на годишњем нивоу износио је 11122 (мера извршења – 7350 посета годишње).

Табела 21. Здравствена заштита одраслог становништва 2022 године

општина	популација 19 и више	број лекара	број м.сестара	бр.стан. на 1лек.	бр.превентив. прегледа	бр.куративних прегледа	укупно прегледа	бр.прегледа по лекару
Кула	31489	12	20	2624	7437	126038	137135	11122

▪ **Служба за здравствену заштиту предшколске деце**

Здравствену заштиту деце предшколске доби на подручју општине Кула обезбеђивала су током 2022 године 3 лекара и 5 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара износио је 0.6.

По једном лекару долази у просеку 699 деце. Код лекара је током године забележено укупно 20191 посета, од тога 3752 превентивних и 16439 куративних посета. По једном детету остварено је 1.8 превентивних и 7.8 куративних прегледа. Просечан број посета по лекару износио је 6730 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 22. Здравствена заштита деце 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр.деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Кула	2097	3	5	699	3752	1.8	16439	7.8

Табела 23. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Кула	3	20191	6730

▪ **Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине**

У службама за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју општине Кула радила су претходне 2022 године 4 лекара и 4 здравствена радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 1.0. На једног лекара у служби долази у просеку 1116 школске деце.

У току године остварено је укупно 20260 посета, док је по једном детету било 0.5 превентивних и 24.03 куративних посета. Просечна оптерећеност лекара на годишњем нивоу износила је 5065 посета (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 24. Здравствена заштита школске деце и омладине 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр. деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Кула	4465	4	4	1116	2238	0.5	18022	4.03

Табела 25. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Кула	4	20260	5065

▪ **Служба за здравствену заштиту жена**

Заштиту здравља жена обезбеђивала су током 2022 године 2 лекара и 4 медицинске сестре/техничара. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 0.5.

На једног лекара долази у просеку 8475 жена старијих од 15 година. У ординацијама лекара регистровано је током године 21359 посета, од тога 13175 превентивних и 5714 куративних посета. По једној жени остварено је у току године свега 0.8 превентивних и 0.3 куративних прегледа. Годишњи број посета по лекару износио је 10679 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 26. Здравствена заштита жена 2022 године

општина	бр. жена 15 и више год.	број лекара	бр. мед. сестара	бр. жена по 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по жени	укупно	по жени
Кула	16951	2	4	8475	12009	0.8	1953	0.3

Табела 27. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Кула	2	21359	10679

▪ **Служба хитне медицинске помоћи**

У служби хитне медицинске помоћи радила су током године 4 лекара и 15 медицинских сестара/техничара. Остварено је укупно 9442 прегледа лекара и пружено 13064 дијагностичко терапијских услуга.

▪ **Служба за стоматолошку здравствену заштиту**

Стоматолошку здравствену заштиту обезбеђивало је током 2022 године 8 доктора стоматологије, 10 стоматолошких сестара и 1 зубни техничар. Остварених прегледа било је 9231 превентивних и 6460 куративних.

▪ **Поливалентна патронажна служба**

У оквиру поливалентне патронажне службе радиле су у току године 2 медицинске сестре/техничари које су оствариле 328 посета новорођенчету и породиљи (0-1 месец) и 393 посета породици.

4.1.4. ДОМ ЗДРАВЉА ОЦАЦИ

У 2022 години дом здравља Оцаци имао је укупно 153 запослених, од тога 123 или 80.4% здравствених радника и сарадника и 30 или 19.6% немедицинских радника. Од укупног броја здравствених радника и сарадника доктори медицине чине 33 (26.8%), доктори стоматологије 5 (4.06%), медицинске сестре/техничари 79 (64.2%), стоматолошке сестре 4 (3.25%) и зубни техничари 2 (1.62%).

Табела 28. Укупан број запослених у дому здравља Оцаци 2022 године

запослени на неодређено време	укупно запослених
Доктори медицине	33
Доктори стоматологије	5
Медицинске сестре/техничари	79
Стоматолошке сестре	4
Зубни техничари	2
Здравствени сарадници	0
Немедицински административни радници	6
Немедицински технички/помоћни радници	24
Укупно	153

▪ Служба за здравствену заштиту одраслих

У службама за здравствену заштиту одраслог становништва на подручју општине Оцаци радило је током 2022 године 9 лекара и 24 здравствених радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара/техничара износио је 0.375.

Број становника по једном лекару износио је 2430 (норматив – 1 лекар на 1600 становника), док се просечан број прегледа по кориснику кретао око 5.01. Током године регистровано је укупно 109797 прегледа, од чега 2173 превентивних и 107624 куративних. Просечан број посета по лекару на годишњем нивоу износио је 12199 (мера извршења – 7350 посета годишње).

Табела 29. Здравствена заштита одраслог становништва 2022 године

општина	попул.19 и више	број лекара	број м.сестара	бр.стан. на 1лек.	бр.превентив. прегледа	бр.куративних прегледа	укупно прегледа	бр.прегледа по лекару
Оцаци	21874	9	24	2430	2173	107624	109797	12199

▪ Служба за здравствену заштиту предшколске деце

Здравствену заштиту деце предшколске доби на подручју општине Оцаци обезбеђивала су током 2022 године 4 лекара и 2 здравствена радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара износио је 2.0.

По једном лекару долази у просеку 399 деце. Код лекара је током године забележено укупно 15011 посета, од тога 5775 превентивних и 9236 куративних посета. По једном детету остварено је 3.6 превентивних и 5.8 куративних прегледа. Просечан број посета по лекару износио је 3752 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 30. Здравствена заштита деце 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр. деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Оџаци	1599	4	2	399	5775	3.6	9236	5.8

Табела 31. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Оџаци	4	15011	3752

▪ Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине

У службама за здравствену заштиту школске деце и омладине на подручју општине Оџаци радила су претходне 2022 године 1 лекар и 2 здравствена радника са вишом и средњом стручном спремом. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 0.5. На једног лекара у служби долази у просеку 12839 школске деце.

У току године остварено је укупно 14496 посета, док је по једном детету било 0.47 превентивних и 4.63 куративних посета. Просечна оптерећеност лекара на годишњем нивоу износила је 14496 посета (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 32. Здравствена заштита школске деце и омладине 2022 године

општина	број деце	број лекара	бр. мед. сестара	бр. деце на 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по детету	укупно	по детету
Оџаци	2839	1	2	2839	1341	0.47	13155	4.63

Табела 33. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Оџаци	1	14496	14496

▪ Служба за здравствену заштиту жена

Заштиту здравља жена обезбеђивала су током 2022 године 2 лекара и 4 медицинске сестре/техничара. Однос броја лекара и медицинских сестара-техничара је 0.5. На једног лекара долази у просеку 5754 жена старијих од 15 година. У ординацијама лекара регистровано је током године 25410 посета, од тога 14291 превентивних и 11119 куративних посета. По једној жени остварено је у току године свега 1.24 превентивних и 0.96 куративних прегледа. Годишњи број посета по лекару износио је 12705 (мера извршења – 6300 посета годишње).

Табела 34. Здравствена заштита жена 2022 године

општина	бр. жена 15 и в.год	број лекара	бр. мед. сестара	бр. жена по 1 лек.	превентивни прегледи		куративни прегледи	
					укупно	по жени	укупно	по жени
Оџаци	11509	2	4	5754	14291	1.24	11119	0.96

Табела 35. Просечна оптерећеност лекара 2022 године

општина	број лекара	укупан број прегледа	број прегледа по лекару
Оцаци	2	25410	12705

▪ **Служба хитне медицинске помоћи**

У служби хитне медицинске помоћи радило је током године 9 лекара и 11 медицинских сестара/техничара. Остварено је укупно 13780 прегледа лекара и пружено 15904 дијагностичко терапијских услуга.

▪ **Служба за стоматолошку здравствену заштиту**

Стоматолошку здравствену заштиту обезбеђивало је током 2022 године 5 доктора стоматологије, 4 стоматолошке сестре и 2 зубна техничара. Остварених прегледа било је 3951 превентивних прегледа и 5099 куративних прегледа.

▪ **Поливалентна патронажна служба**

У оквиру поливалентне патронажне службе коју су остваривале 2 сестре остварено је 1121 посета новорођенчету и породиљи (0-1 месец), 3092 посета породици и 949 услуга у оквиру здравствено-васпитног рада.

4.1.5. АПОТЕКА СОМБОР

У Апотеци народној запослено је 7 лица, од тога 5 на неодређено време и 2 на одређено време.

4.2. БОЛНИЧКА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Болничку здравствену заштиту за становништво Западно-бачког округа обезбеђују Општа болница »др Радивој Сомоновић« Сомбор и РРЦ »Бања Јунаковић« Апатин.

4.2.1. ОПШТА БОЛНИЦА СОМБОР

У општој болници „др Радивој Симоновић“ у Сомбору радило је током 2022 године 1107 запослених, од тога 858 или 77.5% здравствених и 249 или 22.5% немедицинских радника. Од укупног броја здравствених радника и сарадника доктори медицине чине 189 (22%), фармацеути 2 (0.23%), медицинске сестре/техничари 658 (76.7%) и здравствени сарадници 9 (1.04%).

Табела 36. Укупан број запослених у општој болници Сомбор 2022 године

запослени на неодређено време	укупно запослених
Доктори медицине	189
Фармацеути	2
Медицинске сестре/техничари	658
Здравствени сарадници	9
Нем. административни радници	48
Нем. технички/помоћни радници	201
Укупно	1107

Табела 37. Број здравствених радника и сарадника у општој болници Сомбор 2022 године

организациона јединица по областима делатности	лекари укупно	од тога на спец.	од тога специјалисти	медицинске сестре	здравствени сарадници
Интерно одељење	29	7	20	84	0
Одељење за инфективне болести	5	1	4	13	0
Одељење за плућне болести	9	3	6	29	0
Одељење за неурологију	12	4	8	37	0
Одељење за хирургију	15	4	11	61	0
Одељење за ортопедску хирургију и трауматологију	9	2	7	35	0
Одељење за урологију	7	2	5	23	0
Одељење за ухо, грло и нос	6	1	5	12	0
Очно одељење	4	1	3	12	0
Дечије одељење	6	2	4	15	0
Одељење за гинекологију и акушерство	12	2	9	49	0
Одељење за психијатрију	10	2	7	39	4
Одељење за палијативно збрињавање	1	0	1	9	0
Одељење за анестезију, реаниматологију и интензивну негу	4	0	4	25	0
Одељење за физикалну медицину и рехабилитацију	6	2	4	48	0
Укупно	135	33	98	491	4

Табела 38. Здравствени радници и сарадници у дневној болници и дијализи

организациона јединица по областима делатности	доктор медицине	медицинске сестре/техничари	здравствени сарадници
Дијализа	1	19	0
Одељење за психијатрију одсек дневне болнице	3	3	2
Одсек за онкологију са дн. болницом	5	8	0
Укупно	9	30	2

Табела 39. Здравствени радници и сарадници у заједничким немедицинским делатностима

заједничке медицинске делатности	доктор медицине	фармацеути	медицинске сестре/техничари	здравствени сарадници
Основна радиолошка дијагностика	11	0	23	0
ЦТ	1	0	4	0
Клиничко-биохемијска и хематолошка дијагностика	2	0	35	3
Патологија, патохистологија и цитологија	3	0	7	0
Анестезиологија са реанимацијом	14	0	19	0
Трансфузиологија	5	0	16	0
Болничка апотека	0	2	5	0
Послови припреме дијета за пацијенте и контрола намирница	0	0	1	0
Одељење за пријем, тријажу и збрињавање ургентних стања	5	0	19	0
Одсек за кожне болести и реуматологију	3	0	5	0
Кабинет директора	1	0	1	0
Одељење за санитарни надзор, одржавање хигијене и заштиту животне средине	0	0	2	0
Укупно	45	2	137	3

Током године у болници је лечено 14334 болесника и остварено 105001 б.о. дана. Просечна заузетост болничких постеља износила је 39.30%.

Табела 40. Број, структура и заузетост болничких постеља
Општа болница Сомбор 2022 године

Одељење	број постеља	број хоспит. лица	број дана хоспитализације	пр.заузетост постеља (%)
Гинекологија и акушерство	58	2049	6639	31.36
Дечије одељење	25	599	2395	26.25
интерно одељење	96	2371	18865	53.84
Одељење за плућне болести	66	525	4998	20.75
Одељење за неурологију	54	1010	7930	40.23
Одељење за психијатрију	112	991	19059	46.62
Инфективно одељење	22	678	4204	52.35
Хируршко одељење	102	2720	15096	40.55
Одељење за ортопедску хирургију и трауматологију	43	726	4286	27.31
Уролошко одељење	30	667	4209	38.44
ОРЛ одељење	14	465	1601	31.33
Очно одељење	7	173	404	15.81
Одељење за анестезију и интензивну терапију	15	510	1724	31.49
Одељење за физикалну медицину и рехабилитацију	80	727	12141	41.58
Одељење палијативне неге	8	123	1450	49.66
Укупно	732	14334	105001	39.30

4.2.2. РРЦ „ЈУНАКОВИЋ“ АПАТИН

Здравствену заштиту становништву на секундарном нивоу обезбеђује и РРЦ Јунаковић. Током 2022 године установа је имала 126 запослених, од тога 50 или 39.7% здравствених и 76 или 60.3% немедицинских радника. Од укупног броја здравствених радника и сарадника доктори медицине чине 7 (14.0%), медицинске сестре/техничари 43 (86.0%).

Табела 41. Укупан број запослених у РРЦ Јунаковић 2022 године

запослени на неодређено време	укупно запослених
Доктори медицине	7
Медицинске сестре/техничари	43
Немедицински административни радници	25
Немедицински технички/помоћни радници	51
Укупно	126

Током године у бањи је лечено 836 болесника и остварено 14919 б.о. дана. Просечна заузетост болничких постеља износила је 29.19%.

Табела 42. Број и заузетост болничких постеља у РРЦ Јунаковић 2022 године

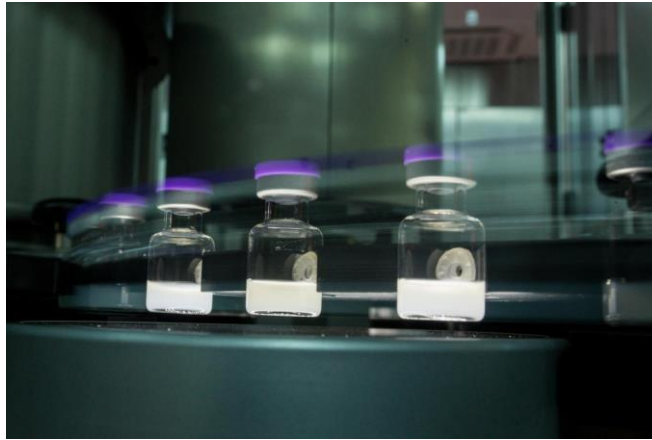
Установа	број постеља	број хоспит. лица	број дана хоспитализације	пр.заузетост постеља (%)
РРЦ Јунаковић	140	836	14919	29.19

4.3. УСТАНОВЕ НА ВИШЕ НИВОА

4.3.1. ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

У Заводу за јавно здравље Сомбор радило је у 2022 години 72 лица. Од тога 69 на неодређено време и 3 на одређено време.

5. ПРЕВЕНЦИЈА И КОНТРОЛА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Према дефиницији Светске здравствене организације „здравље је стање потпуног физичког, менталног и социјалног благостања а не само одсуство болести и неспособности“. Здравље може бити нарушено утицајем разних живих агенаса које се налазе у човеку или изван њега. Такође може бити нарушено и бројним неживим агенсима из средине у којој човек живи (физичким, хемијским...).

Епидемиологија је наука која се бави проучавањем свих чиниоца здравља и болести одн. проучавањем масовних поремећаја здравља. Подручје интереса епидемиологије знатно се разликује од подручја интересовања у клиничкој пракси.

Наиме, клиничка пракса је усмерена на појединца – болесника. док епидемиологија има шире подручје интересовања. Епидемиологија као наука у пракси настоји открити нерегистроване болеснике, интапаратне инфекције и латентне инфекције. Она проучава популацију у ризику.

Основни задатак епидемиологије је утврђивање значаја неке појаве тј. болести у популацији, затим откривање узрочника тих појава које утичу на здравствено стање становништва, постављање епидемиолошке дијагнозе и прогнозе као и доношење мера превенције у циљу сузбијања и спречавања ширења заразних болести.

Заразне болести су поремећаји здравља узроковани микроорганизмима као што су: бактерије, вируси, гљивице и паразити. Многи микроорганизми се колонизују на нашем телу као и унутар тела. Ови микроорганизми су обично безопасни, чак и корисни али под одређеним условима, када се наруши њихова равнотежа, могу да изазову разне болести.

ИЗВОРИ ПОДАТАКА ЗА ЕПИДЕМИОЛОШКУ АНАЛИЗУ

Пријављивање заразних болести уређено је Правилником о пријављивању заразних болести и других случајева утврђених Законом о заштити становништва од заразних болести.

Центар за контролу и превенцију болести на основу података из пријавних картица обољења-смрти од заразних болести, као и збирних пријава прати кретање заразних болести. Лекари су обавезни да пријављују све болести које открију а које се налазе на списку унутар Правилника.

Појединачне пријаве оболелих од заразних болести садрже податке о идентитету оболеле особе, дијагнозу, тарост, пол, адресу, податке о начину постављања дијагнозе (клинички или лабораторијски) као и датум оболевања, хоспитализације и пријављивања.

Збирне пријаве су скуп сакупљених података у одређеном временском периоду (једна недеља) о броју оболелих који су разврстани према дијагнози и старосној групи. Средином 2017 године донесен је нови Правилник о пријављивању заразних болести којим се укида збирно пријављивање истих а и сам број обољења која подлежу обавезном пријављивању драстично је смањен.

Систем пријављивања у АП Војводини функционише на пет нивоа. Први ниво представља прикупљање података у локалној заједници у којој се појавило обољење. Други ниво представља обраду података на нивоу округа. Трећи ниво је агрегација одн. обједињавање информација на нивоу Аутономне Покрајине Војводине. Четврти ниво представља обједињавање информација на нивоу Републике Србије. На послетку се за одређена обољења, са националног нивоа, пријаве шаљу у СЗО – односно пети ниво.

На основу пријавних картица сачињавају се седмични, месечни и годишњи извештаји о кретању заразних болести а епидемиолошка служба предузима одговарајуће мере по јединственој стручно-методолошкој доктрини. Центар за контролу и превенцију болести комуницира и сарађује са локалним медијима, средствима јавног информисања и тако директно учествује у здравственом васпитању и даје допринос унапређењу и очувању јавног здравља.

ПАНДЕМИЈА SARS-CoV-2

У месецу марту 2020 године проглашена је епидемија SARS-CoV-2 у Републици Србији, која се наставила и у 2021 и у 2022 години, што за последицу има смањен број пријављивања заразних болести које се пријављују у складу са Правилником о пријављивању истих, али са друге стране велик број пријава обољења COVID19.

ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ У ЗАПАДНО-БАЧКОМ ОКРУГУ У 2022 ГОДИНИ

У Западно-бачком округу је у 2022 години, а на основу важећих законских прописа, пријављено укупно 65 случајева заразних болести без COVID19 обољења. Није било смртних исхода.

Када је у питању обољење COVID19 изазвано вирусом SARS-CoV-2, у 2022 години је оболело укупно 15040 особа, од чега је код 227 особа обољење имало смртни исход.

Табела 1. Заразне болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Година	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000
2022	65	41.67	0	0.00

Табела 2. COVID 19 обољење у Западно-бачком округу у 2022 години

Година	Број оболелих у ЗБО	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000
2022	15040	9640.84	227	145.51

Инциденција заразних болести (без COVID19) у Западно-бачком округу се разликује по општинама и креће се у распону од 15.90 у општини Оџаци до 57.33 у општини Сомбор.

Табела 3. Заразне болести (без COVID19) по општинама Западно-бачког округа у 2022 год.

Општина	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
Сомбор	41	57.33	0	0.00
Апатин	7	29.94	0	0.00
Кула	13	36.17	0	0.00
Оџаци	4	15.90	0	0.00
Западно-бачки округ	65	41.67	0	0.00

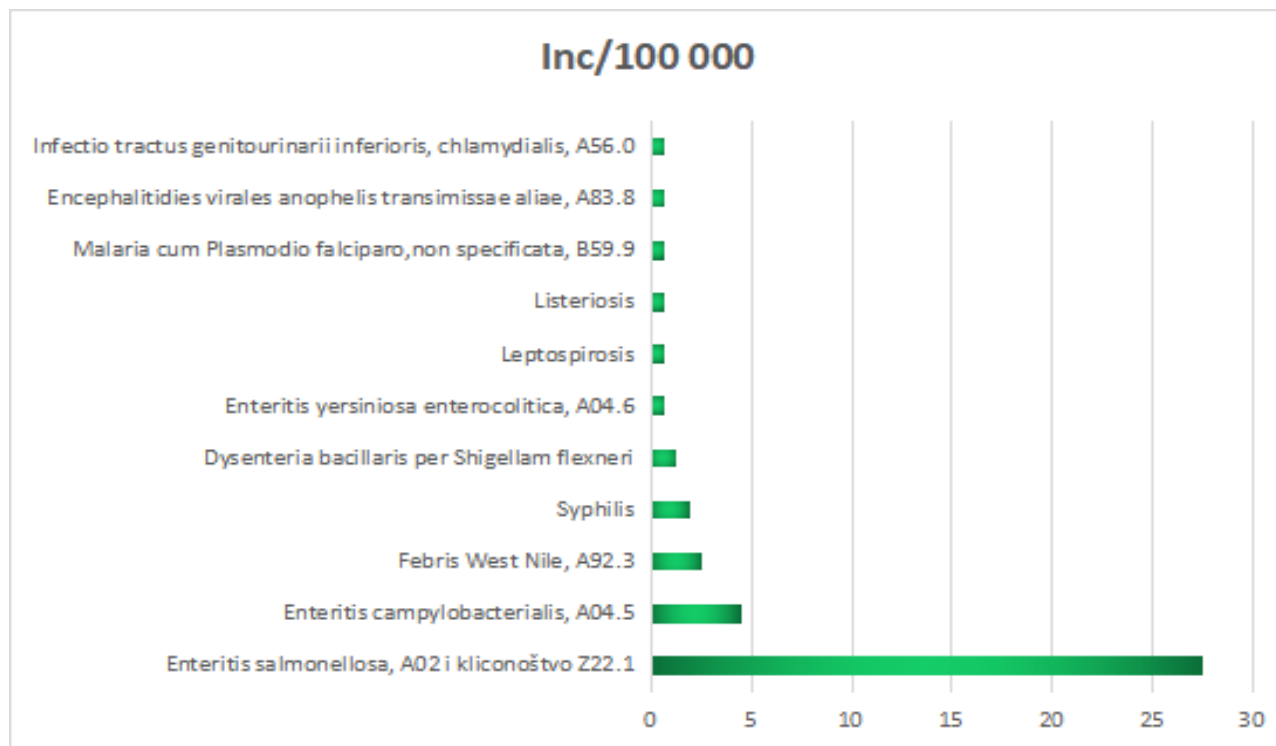
СТРУКТУРА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

Када погледамо структуру заразних болести које су се јављале у 2022 години, изузев обољења COVID19 изазваног вирусом SARS-CoV-2, водеће место заузима Enteritis salmonellosa укључујући и клицоноштво изавано салмонелама, са инциденцијом од 27.56/100 000.

Табела 4. Заразне болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Ред.бр	Заразна болест	Број оболелих	Инц/100 000
	COVID19	15040	9640.84
	Enteritis salmonellosa, A02 i kliconoštvo Z22.1	43	27.56
	Enteritis campylobacterialis, A04.5	7	4.49
	Febris West Nile, A92.3	4	2.56
	Syphilis, A51.3	3	1.92
	Dysentaria bacillaris per Shigellam flexneri, A03.1	2	1.28
	Enteritis yersiniosa enterocolitica, A04.6	1	0.64
	Leptospirosis, A27.9	1	0.64
	Listeriosis, A32	1	0.64
	Malaria cum Plasmodio falciparo,non specificata, B59.9	1	0.64
	Encephalitidies virales anophelis transimissae aliae, A83.8	1	0.64
	Infectio tractus genitourinari inferioris, chlamydialis, A56.0	1	0.64

Графикон 2. Заразне болести (без COVID19) у 2022 години

ГРУПЕ БОЛЕСТИ ПРЕМА СТРУКТУРИ БОЛЕВАЊА ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У ЗАПАДНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2022 ГОДИНИ УКЉУЧУЈУЋИ И COVID19 БОЉЕЊЕ

Респираторне заразне болести су најзаступљеније у укупном оболевању од заразних болести у 2022 години, а њихов удео износи 99.57%. Цревне заразне болести се налазе на другом месту са учешћем од 0.35%. Трансмисивне болести налазе се на трећем месту са учешћем од 0.04% у укупном оболевању од заразних болести, следе полно преносиве заразне болести са 0.03% и на последњем месту зоонозе са учешћем од 0.01%.

Велик удео репираторних заразних болести у укупном оболевању је последица пандемије COVID19, због које је акценат стављен управо на откривање узрочника овог обољења.

Табела 5. Удео заразних болести по групама оболевања у Западно-бачком округу 2022 години

Група заразних болести	Западно-бачки округ		Сомбор		Апатин		Кула		Оцаци	
	Број оболелих	% учешћа	Број оболелих	% учешћа	Број оболелих	% учешћа	Број оболелих	% учешћа	Број оболелих	% учешћа
Респираторне заразне болести	15040	99.57	6929	99.42	2019	99.65	2951	99.56	3141	99.87
Цревне заразне болести	53	0.35	33	0.47	4	0.20	12	0.40	4	0.13
Трансмисивне заразне болести	6	0.04	4	0.06	2	0.10	0	0.00	0	0.00
Венеричне заразне болести	4	0.03	3	0.04	0	0.00	1	0.04	0	0.00
Зоонозе	2	0.01	1	0.01	1	0.05	0	0.00	0	0.00
Укупно	15105	100.00	6970	100.00	2026	100.00	2964	100.00	3145	100.00

РЕСПИРАТОРНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Респираторне инфекције чине велику групу инфективних болести различите етиологије. Клинички се манифестују општим знацима инфекције различитог интензитета и углавном добром прогнозом.

Респираторне инфекције су међу најраспрострањенијим обољењима у свакодневној пракси. Шире се брзо путем Флигеових капљица које човек избацује из носа и уста приликом говора, шаптања, кијања и кашљања. Најлакше се шире у затвореним просторијама где се налази већи број људи као нпр. у дечјим колективима (јаслице, вртићи, школе). Ова обољења се јављају током целе године, али је учесталост нешто већа у току зиме и пролећа.

Током 2022 године наставља се пандемија COVID19. Највиша инциденца од овог обољења је забележена у општини Оџаци 12484.60/100.000 становника, а најнижа у општини Кула 8210.91/100.000 становника.

Табела 6. COVID19 обољење по општинама Западно-бачког округа у 2022 години

Општина	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000
Сомбор	6929	9688.06	120	167.78
Апатин	2019	8634.48	35	149.68
Кула	2951	8210.91	41	114.08
Оџаци	3141	12484.60	31	123.22
Западно-бачки округ	15040	9640.84	227	145.51

ЦРЕВНЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Основна карактеристика цревних заразних болести је да се узрочници привремено или све време трајања болести налазе у цревима оболелог. Заједно са цревним садржајем узрочници се избацују из организма оболелог и одређеним путем (загађена храна, вода или нпр. посредством мува које могу да загаде храну) уносе у организам здраве особе. Превенција ових болести подразумева редовно хигијенско прање руку, добру личну хигијену као и адекватно чување намирница.

Током 2022 године у Западно-бачком округу су пријављене 53 особе оболеле од цревних инфекција.

Табела 7. Кретање цревних заразних болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Година	Западно-бачки округ				Сомбор	Апатин	Кула	Оџаци
	Број оболелих	Инц/100000	Број умрлих	Мт/100000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000
2022	53	33.97	0	0.00	46.14	17.11	33.39	(4) 15.90

Када погледамо структуру цревних заразних болести које су се најчешће јављале у 2022 години на врху листе налази се Enteritis salmonellosa са 43.40% учешћа у укупном обољевању од цревних заразних болести.

Табела 8. Редослед учесталости цревних заразних болести у Западно-бачком округу 2022 год.

Заразна болест	Број оболелих	% учешћа
Enteritis salmonellosa A02	23	43.40
Kliconoštvo uzrokovano Salmonelama Z22.1	20	37.74
Enteritis campylobacterialis, A04.5	7	13.20
Dysenteria bacillaris per Shigellam flexneri A03.1	2	3.77
Enteritis yersiniosa enterocolitica, A04.6	1	1.89

ВЕНЕРИЧНЕ БОЛЕСТИ – СЕКСУАЛНО ПРЕНОСИВЕ ИНФЕКЦИЈЕ

Сексуално преносиве или венеричне болести су заразне болести које се преносе путем сексуалног односа. У смислу превенције преношења одн. добијања венеричних болести најделотворније је суздржавање од полног односа или упражњавање полног односа само унутар дуге моногамне везе са партнером који није инфициран. Мушки латекс кондоми, уколико се стално и исправно користе веома су делотворни у смањењу преноса сексуално преносивих болести укључујући ХИВ, гонореју, хламидијске инфекције као и инфекције узроковане трихомонасом. У 2022 години у Западно-бачком округу пријављене су 4 особе оболеле од сексуално преносивих инфекција. Инциденција у 2022 години износила је 2.56/100.000 становника.

Табела 9. Кретање сексуално преносивих болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Година	Западно-бачки округ				Сомбор	Апатин	Кула	Оџаци
	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мт/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000
2022	4	2.56	0	0.00	4.19	0.00	2.78	0.00

Табела 10. Редослед учесталости венеричних болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Заразна болест	Број оболелих	% учешћа
Syphilis A53	3	75.00
Chlamydia A56	1	25.00
Укупно	17	100.00

ТРАНСМИСИВНЕ (ВЕКТОРСКЕ) ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ

Векторске заразне болести, трансмисивне заразне болести су болести чији узрочник може бити бактерија, вирус, рикеција или паразит. Ови узрочници морају извесно време, пре него што дођу до свог домаћина да проведу у вектору. Вектор може бити комарац, крпељ и различите друге врсте инсеката. Након тзв. спољашњег периода инкубације (време неопходно да вектор постане заразан) са њега се преноси узрочник заразних болести на осетљивог домаћина (човека, сисара, птице и друге животиње) убодом или угризом. У 2022 години у Западно-бачком округу је пријављено 6 обољења која се преносе векторским путем.

Табела 11. Кретање трансмисивних болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Година	Западно-бачки округ				Сомбор	Апатин	Кула	Оџаци
	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мрт/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000
2022	6	3.85	0	0.00	5.59	8.55	0.00	0.00

Табела 12. Редослед учесталости трансмисивних болести у Западно-бачком округу у 2022 години

Заразна болест	Број оболелих	% учешћа
Febris West Nile, A92.3	4	66.66
Encephalitides virales anophelis transmissae aliae, A83.8	1	16.67
Malaria cum Plasmodio falciparo, non specificata, B50.9	1	16.67
Укупно	6	100.00

ЗООНОЗЕ

Зоонозе (од грчких ријечи зоон - животиња и носос - болест) представљају групу заразних болести, заједничких људима и појединим животињским врстама. Ове заразне болести се могу преносити са животиња на људе и обратно. Извори ширења зооноза могу бити како домаће тако и дивље животиње.

У 2022 години из групе зооноза пријављена су два обољења: Лептоспироза и Листериоза.

Табела 13. Кретање зооноза у Западно-бачком округу у 2022 години

Година	Западно-бачки округ				Сомбор	Апатин	Кула	Оцац
	Број оболелих	Инц/100 000	Број умрлих	Мрт/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000	(Бр.оболелих) Инц/100 000
2022	2	1.28	0	0.00	1.40	4.28	0.00	0.00

Табела 14. Редослед учесталости зооноза у Западно-бачком округу у 2022 години

Заразна болест	Број оболелих	% учешћа
Leptospirosis, non specificata, A27.9	1	50.00
Listeriosis, A32	1	50.00
Укупно	6	100.00

ИМУНОПРОФИЛАКСА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У ЗАПАДНОБАЧКОМ ОКРУГУ У 2022 ГОДИНИ

У 2022 години у Западно-бачком округу је постигнут задовољавајући обухват обвезника само у примовакцинацији БЦГ вакцином. Код свих осталих вакцина у примовакцинацији није постигнут задовољавајући обухват обвезника. Задовољавајући обухват треба да износи више од 95%.

Ако се погледају резултати сваке општине, једино је општина Сомбор постигла задовољавајући обухват обвезника у примовакцинацији код свих вакцина осим код ММР вакцине. Остале три општине (Апатин, Кула и Оџаци) имају задовољавајући обухват само код БЦГ вакцине.

Табела 15. Регистровани обухват лица обавезним имунизацијама у Западно-бачком округу у 2022 години (примовакцинација)

Вакцина	Западнобачки округ			Сомбор	Апатин	Кула	Оџаци
	Број обвезника	Број вакцинисаних	% обухвата	% обухвата	% обухвата	% обухвата	% обухвата
BCG	1059	1029	97.17	96.16	99.25	96.79	98.90
DTaP-IPV-HiB	1225	1125	91.84	99.27	92.06	87.17	79.11
MMR	1248	991	79.41	79.89	57.67	86.76	87.56
Hepatitis B pediatric	1225	1063	86.78	97.44	65.08	77.74	89.78
Pneumokokna konjugovana vakcina	1225	1100	89.80	99.27	79.37	86.79	79.11

У 2022 години у Западно-бачком округу збирно није постигнут задовољавајући обухват нити код једне вакцине намењене за ревакцинацију. Гледајући резултате по општинама, код општине Сомбор постигнут је задовољавајући обухват ревакцинама код Pentaxim вакцине која се даје у 2. години живота детета и код dT вакцине која се даје у 14. години.

Код општине Оџаци задовољавајући обухват је постигнут код ММР и TetraXim вакцине које се дају у 7. години и dT вакцине која се даје у 14. години.

У општини Апатин и Кула није постигнут задовољавајући обухват вакцинама намењеним за ревакцинацију по плану имунизације, нити код једне вакцине.

Табела 16. Регистровани обухват лица обавезним имунизацијама у Западно-бачком округу у 2022 години (ревакцинација)

Вакцина	Западнобачки округ			Сомбор	Апатин	Кула	Оџаци
	Број обвезника	Број вакцинисаних	% обухвата	% обухвата	% обухвата	% обухвата	% обухвата
DTaP-IPV-HiB /Pentaxim/ u 2. god	1248	1117	89.50	99.47	91.53	82.72	71.11
Pneumokokna konjugovana vakcina	1248	1067	85.50	93.42	83.60	82.35	71.11
DTaP-IPV /Tetraxim/ u 7. god	1441	1341	93.06	92.04	92.24	91.57	98.73
dT u 14.god	1596	1528	95.74	97.89	91.79	93.09	97.93
MMR	1441	1315	91.26	88.82	89.04	93.07	97.47

ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ГРИПА

У 2022 години против грипа је у Западно-бачком округу вакцинисано укупно 9816 особа што је 9.89% мање него претходне 2021. године. Особе старије од 65 година заступљене су са 63.26%. Вакцинација здравствених радника износила је 11.90% у структури вакцинисаних против грипа, што је 1.46% мање него претходне године.

Табела 17. Имунизација против грипа у Западно-бачком округу у 2022 години

Општина	Клиничке индикације	Епидемиолошке индикације			
		Геронтолошки центри	Установе соц.заштите	Здравствени радници	Укупно вакцинисани
Сомбор	3792	111	7	144	4054
Апатин	1408	100	4	27	1539
Кула	1723	32	0	37	1792
Оџаци	1337	0	0	54	1391
ОБ Сомбор	0	0	0	900	900
ЗЗЈЗ Сомбор	134	0	0	6	140
Укупно округ	8394	243	11	1168	9816

ЕПИДЕМИЈЕ У ЗАПАДНО-БАЧКОМ ОКРУГУ У 2022 ГОДИНИ

У Западно-бачком округу је у току 2022 године пријављено укупно 13 епидемија заразних болести. Пријављено је 11 епидемија узрокованих вирусом SARS-CoV-2, од чега се 8 епидемија јавило у домовима за старе (Дом за старе Апатин - 1 епидемија, Дом за старе Кула - 3 епидемије и Дом за старе Сомбор - 4 епидемије), а 3 епидемије су интрахоспиталне епидемије (на Одељењу неурологије - 2 епидемије и на Одељењу хирургије - 1 епидемија).

Пријављене су и две епидемије Салмонелозе - једна у кафићу у Бачком Моноштору, а друга у ресторану у Гакову (општина Сомбор).

Табела 18 - Број оболелих у епидемија у Западно-бачком округу у 2022 години

	Дом старих Сомбор	Дом старих Апатин	Дом старих Кула	ОБ Сомбор Одељење неурологије	ОБ Сомбор Одељење хирургије	Бачки Моноштор	Гаково
	Епидемија SARS-CoV-2					Епидемија Salmonellosis	
јануар	14	8					
фебруар			5				
март							
април						3	
мај				10			
јун							
јул	15		16				
август			9Руски Крстур				
септембар				13			5
октобар	3						
новембар					14		
децембар	55						

6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Центар за хигијену и хуману екологију Завода за јавно здравље Сомбор обавља **МОНИТОРИНГ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ** кроз континуирану контролу и праћење стања животне средине која се врши систематским мерењем параметара у чиниоцима животне средине (вода, ваздух, земљиште, флора и фауна) у простору и времену.

Вода се контролише као пијаћа вода, вода за рекреацију и рехабилитацију (вода базена и површинских вода) и као отпадна вода. Ваздух се контролише као амбијентални ваздух кроз контролу имисије (концентрација загађујућих материја и ниво енергије у животној средини), којим се изражава квалитет животне средине у одређеном времену и простору. То обухвата контролу садржаја аероседимента, ПМ честица, садржаја азотних оксида и сумпордиоксида и **ГРАНИЧНУ ВРЕДНОСТ ИМИСИЈЕ** као највиши дозвољени ниво концентрације загађујућих материја у ваздуху.

Кроз вршење Мониторинга животне средине Завод за јавно здравље Сомбор учествује у превенцији загађивања животне средине тј. уношења загађујућих материја у животну средину. Загађење може бити изазвано људском делатношћу или природним процесима који имају или могу имати штетне последице по животну средину и здравље људи. Стога је мониторинг од изузетне важности у спречавању или ублажавању загађења животне средине и одржавања природне равнотеже.

Предузимање мера је неопходно за заустављање загађења и даље деградације животне средине до нивоа безбедног живљења, укључујући и уредјење простора и његово приводјење жељеној намени и смањењу РИЗИКА и УДЕСА, односно изненадних и неконтролисаних догађаја који настају ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја при производњи, употреби, превозу, транспорту, складиштењу, промету, одлагању или дуготрајном надекватном чувању.

1. Евидентирање, прикупљање и формирање база података о здравственој исправности воде за пиће, површинских вода које користе за рекреацију и вода из јавних базена на територији округа

1.1 Израда месечних извештаја о резултатима контроле микробиолошке и физичко-хемијске исправности воде за пиће из централних водоводних система на територији округа

У току 2022 године Завод за јавно здравље сачинио је и доставио 12 месечних извештаја о микробиолошкој и физичко-хемијској исправности воде из централних водовода на округу.

Број централних водовода обухваћених контролом микробиолошке и хемијске исправности на територији округа

Редовном контролом (основни обим - А) здравствене исправности воде за пиће обухваћено је укупно 32 централних водовода у округу.

Број микробиолошки и физичко-хемијски анализираних узорака

У току 2022 године је анализирано укупно 3068 (сирове и воде из мреже) узорака воде за пиће из централних водовода на округу и то 3010 узорка на физичко-хемијску исправност и 3015 на микробиолошку исправност.

Број и % микробиолошки неисправних анализираних узорака

Микробиолошки је било неисправно 313 узорака воде (сирове и из мреже) централних водовода на округу (10 %).

Број и % физичко-хемијски неисправних узорака

Број физичко-хемијски неисправних узорака воде (сирове и из мреже) за пиће из централних водовода на округу износио је 1365 односно (45%).

Број неисправних узорака по параметру неисправности

Узроци микробиолошке неисправности били су изоловане: аеробне мезофилне бактерије у великом броју 150, Стрептококе фекалног порекла 60, Псеудомонас аеруиноса 22, сулфиторедукујуће клостридије 104, изоловане бактерије *Klebsiella oxyd.*, *Escherichia coli* - 69, укупан број фекалних колиформних бактерија 16. По узроку микробиолошке неисправности предњачи повећани број аеробних мезофилних бактерија као и у претходним годинама - 2020 и 2021.

Због веће вредности гвожђа није одговарало 724 узорака, мангана 130, хлорида 86, потрошње KMnO_4 499, амонијака 229, мутноће 276, нитрита 14, рН 28 и арсена 324.

Дистрибуција узрока хемијске неисправности у односу на посматрани период протекле године је веома слична пошто највећи број неисправности долази због повећане вредности гвожђа, конц. амонијака, мутноћа, утрошак KMnO_4 , мангана и арсена.

Вредности параметара физичко-хемијске неисправности

Вредности гвожђа у неодговарајућим узорцима кретале су се од 0.31 мг/л до 4.1 мг/л; вредности мангана у неодговарајућим узорцима кретале су се од 0.1 до 0.98 мг/л; хлорида 252 до 620 мг/л; потрошња KMnO_4 од 12.1 до 143.6 мг/л; амонијак од 0.55-3.2 мг/л; мутноћа 1.08-28.6; нитрити 0.041-0.1 мг/л; рН 8.6-8.7, арсен 0.012-0.5 мг/л.

1.2. Контрола микробиолошке и физичко-хемијске исправности воде из јавних базена

Број јавних базена обухваћених контролом квалитета воде

Контролом квалитета обухваћено је 7 објеката са укупно 19 базена.

Број микробиолошки и физичко-хемијски анализираних узорака

Микробиолошки и физичко-хемијски је анализирано 200 узорка воде из јавних базена на територији округа и то 200 на микробиолошку исправност и 200 на физичкохемијску исправност.

Број и % микробиолошки неисправних узорака

1 узорак (1.4%) од укупног броја узорака из јавних базена су били микробиолошки неисправни.

Број и % физичко-хемијски неисправних узорака

У току године било је 3 (4.3%) узорака воде из јавних базена који нису били физичко-хемијским параметрима у складу са захтевима Правилника о базенским водама због повећане вредности хлорида, оксидабилности.

1.3 Контрола микробиолошке и физичко-хемијске исправности вода са јавних купалишта на површинским водама

Узорковано је и анализирано 84 узорка површинских вода које се користе за рекреацију на територији Западнобачког округа. Све анализираних воде биле су по физичко-хемијским параметрима у оквиру друге класе вода које се могу користити за купање и рекреацију.

Број и % микробиолошки неисправних узорака јавних купалишта на површинским водама

У току 2022 године је било 28 (33.33%) неодговарајућих анализираних површинских вода које се користе као јавна купалишта на територији Западно-бачког округа. Узроци микробиолошке неисправности су били повећан број цревних ентерокока.

2. Евидентирање, прикупљање и формирање база података о здравственој исправности намирница и предмета опште употребе на територији округа

Број микробиолошки анализираних и број микробиолошки неисправних узорака (по пореклу, по врсти намирнице и параметру испитивања)

У току 2022 године није било анализираних намирница: из група почетне формуле за одојчад, прелазне формуле за одојчад, храна за одојчад и малу децу, храна за особе на дијети за мршављење, храна за особе интолерантне на глутен, замене за со за људску исхрану, додаци исхрани, адитиви, ароме, ензимски препарати, помоћна средства у производњи прехранбених производа домаћег порекла или из увоза на микробиолошку исправност, што је исто у односу на 2021 годину.

Број физичко-хемијски анализираних и број физичко-хемијски неисправних узорака (по пореклу, по врсти намирнице и параметру испитивања)

У току године вршена је анализа хлеба и сода-воде на физичко-хемијску исправност.

Број микробиолошки анализираних и број микробиолошки неисправних узорака (по пореклу, по врсти предмета опште употребе и параметру испитивања)

У току године извршена је анализа 10 узорака козметичких препарата и средстава за негу коже из домаће производње на хемијаку и микробиолошку исправност и сви су били одговарајући.

Број физичко-хемијски анализираних и број физичко-хемијски неисправних узорака (по пореклу, по врсти и параметру испитивања)

Извршена је анализа 10 узорака козметичких препарата и средстава за негу коже из домаће производње на хемијаку и микробиолошку исправност и сви су били одговарајући.

3. Евидентирање, прикупљање и формирање базе података о загађености ваздуха у урбаним срединама на територији округа

Број мерних места

Утврђивање загађености ваздуха у граду Сомбору (аероседимент) вршено је на једном мерном месту, на локалитету Војвођанска улица 47, Сомбор.

Табела 1. Резултати за Сомбор - 2022 година

Zavod za javno zdravlje Vojvodanska 47 Sombor N 45°30' E 19°30'	Količina padavina l/m ² /dan	pH	Elektr. provodnost μS/dan	Ukupne taložne materije mg/m ² /dan	Rastvorene materije mg/m ² /dan	Nerastvorene materije mg/m ² /dan	Kalcijum mg/m ² /dan	Sulfati mg/m ² /dan	Hloridi mg/m ² /dan	Amonijak mg/m ² /dan	Olovo mg/m ² /dan	Kadmijum mg/m ² /dan	Cink mg/m ² /dan
ЈАНУАР	0.41	8.4	307	76	72	4	4.5	62.7	1.6	0.44	<0.01	<0.01	0.05
ФЕБРУАР	0.72	6.6	74	32	31	1	6.9	65.4	1.4	1.66	<0.01	<0.01	0.09
МАРТ	0.04	5.8	380	26	/	/	/	/	/	/	/	/	/
АПРИЛ	1.27	6.6	55	50	47	3	9.2	62.7	10.2	0.96	<0.01	<0.01	0.15
МАЈ	1.88	7.5	135	164	160	4	12.0	9.7	7.5	8.25	<0.02	<0.02	0.24
ЈУН	1.41	7.5	132	166	165	1	17.8	74.1	2.8	7.35	<0.01	<0.01	0.18
ЈУЛ	0.58	7.1	205	135	79	56	7.6	30.2	3.5	5.39	<0.01	<0.01	0.07
АВГУСТ	0.26	6.4	199	57	27	29	4.2	56.9	0.6	0.37	<0.01	<0.01	0.09
СЕПТЕМБАР	2.58	6.4	67	137	88	49	13.2	29.8	20.7	1.42	<0.03	<0.03	0.34
ОКТОБАР	0.56	6.0	282	48	44	4	9.0	10.7	1.1	0.61	<0.01	<0.01	0.06
НОВЕМБАР	0.52	6.3	48	67	63	4	11.1	78.4	3.9	0.91	<0.03	<0.03	0.04
ДЕЦЕМБАР	2.28	8.0	82	89	89	0	11.0	5.7	4.6	0.91	<0.02	<0.02	0.25

У граду Апатину врши се анализа аероседимента на 5 локација. У току 2022 године измерене вредности нису прелазиле граничне вредности имисије за настањена подручја према Уредби за мониторинг и захтеве квалитета ваздуха, Сл. Гласник РС бр. 11/2010, бр. 75/2010, бр. 63/2013.

Током године по мерном месту узорковано је 12 узорака аероседимента. Вредност укупних таложних материја у мају на мерном месту бр.1 и бр.5 прелазила је МДК на месечном нивоу 450 мг/м²/дан. Тако је вредност укупног седимента на мерном месту бр.1 износила 848 мг/м²/дан а на мерном месту бр.5 734 мг/м²/дан. У осталим месецима није било прекорачења МДК.

У граду Кули 2022 године године врши се анализа концентрације честица ПМ₁₀ и ПМ_{2.5} у ваздуху. Њихове концентрације су биле изван оквира вредности прописаних Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС бр. 11/2010), Уредбом о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС, бр 75/2010) и Уредбом о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС бр. 63/2013) 10 дана у јануару, 13 дана у фебруару, 10 дана у марту, 13 дана у априлу и 0 дана у мају и јуну.

Табела 2. Резултати за Кулу - 2022 година

	Јануар	Фебруар	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Август	Септ.	Октобар	Новемб.	Децембар
Испитивани параметар	PM 10	PM 2.5	PM 10	PM 2.5	PM 10	PM 2.5	PM 10	PM 2.5	PM 10	PM 2.5	PM 10	PM 2.5
Бр. дана прекорачења	10	13	10	13	0	7	0	15	0	14	5	

***Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС бр. 11/2010), Уредбом о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС, бр 75/2010) и Уредбом о изменама и допунама Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха (Службени гласник РС бр. 63/2013)**

Израда месечних извештаја о резултатима контроле квалитета ваздуха на територији округа

У току 2022 године сачињено је 12 месечних извештаја о резултатима контроле квалитета ваздуха на територији града Сомбора и 12 месечних извештаја о резултатима контроле квалитета ваздуха на територији града Кула.

4. Евидентирање, прикупљање и формирање базе података о квалитету отпадних вода из индустријских објеката и диспозицији чврстог отпада

Број индустријских објеката, број мерних места и број испитивања квалитета отпадних вода из индустријских објеката у извештајном периоду

Извршена је контрола отпадне воде у 23 објеката. Узето је 153 узорак отпадне воде. Од контролисаних узорака 76 (49.6%) су била неодговарајућа. Разлог неисправности узорака су повећане вредности ХПК, БПК₅, суспендоване материје, укупан азот, укупан фосфор.

Број депонија

Извршен је хигијенски надзор на 1 депонији на округу.

Оцена депоније

У току 2022 године оцењена је 1 депонија као нехигијенска.

5. Евидентирање, прикупљање и формирање базе података значајних за спровођење Програма заштите становништва од заразних болести (у области хигијене)

Израда годишњег извештаја о раду на Програму заштите становништва од заразних болести на територији округа

Сачињен је и достављен годишњи извештај о раду на спречавању и сузбијању заразних болести (у области хигијене) на територији округа извештај се односио на 2021 годину.

6. Евидентирање, прикупљање и формирање базе података о утврђеним факторима ризика у школској средини, по здравље школске деце и омладине

Обављен је санитарно хигијенски надзор у 5 школских објеката и 4 предшколска објекта и узето је 212 узорака брисева у предшколским, 220 у основношколским установама (од којих је 10 брисева било микробиолошки неисправно у предшколским установама због присуства већег броја аеробних мезофилних бактерија). Два бриса су неисправна у школским установама због повећаног броја аеробних мезофилних бактерија.

Урађена је анализа 64 узорка намирница на микробиолошку исправност из предшколских и 46 школских објеката. Од тога, 5 узорака намирница није одговарало захтевима за микробиолошку исправност у предшколским установама а 1 није одговарао у основношколским објектима.

Урађене су 52 анализе енергетске вредности оброка из предшколских, 66 школских објеката и 10 из средњошколског дома ученика.

У 2022 години вршен је надзор у Транзитно прихватном центру (за мигранте) смештеном у Сомбору (једном месечно у првих 8 месеци и два пута месечно у последњих 4 месеца). Такође, узиман је једном месечно и узорак воде на микробиолошку и хемијску анализу и узорак куваног оброка на микробиолошку анализу.

7. ЦЕНТАР ЗА МИКРОБИОЛОГИЈУ

Микробиолошка испитивања у циљу испитивања узрочника, резервоара и пута преношења заразе у случају епидемије

У периоду од 01.01. до 31.12.2022.

•Број испитаних узорака: 452

Утврђивање резистенције узрочника

У периоду од 01.01. до 31.12.2022.

•Број испитаних узорака 221

Активност лабораторија из мреже института/завода за јавно здраље према референтним лабораторијама

У периоду од 01.01. до 31.12.2022.

•Број транспорта 60

•Број узорака 94

•Број лабораторија 6

Микробиологија јавног здравља

У току I-XII 2022 године микробиолошка лабораторија Центра за микробиологију извршавала је све предвиђене активности према плану за 2022. годину.

Уочава се повећање броја анализа у делу Микробиолошка испитивања у циљу испитивања узрочника, резервоара и пута преношења заразе у случају епидемије у односу на 2021 годину, као и смањен број узорака који подлежу обавезном слању у РЛ. – због смањења броја здравствених услуга у склопу пандемије корона вируса.

Такође као једна од Референтних лабораторија за контролу јавно здравствених болести, РЛ Сомбор прима и обрађује све приспеле узорке менингокока и хемофилуса и одржава националну колекцију сојева.

ГОДИШЊИ ИЗВЕŠТАЈ О БРОЈУ **PRIMOIZOLATA** IZ НЕМОКУЛТУРА (3649) , PUNKTATA (7) I LIKVORA (16) ЗА 2022 ГОДИНУ

УКУПНО примоиолата 327 (1 изолат по пацијенту)

Bact/Alert® систем за континуирано праћење хемокултура

Већина из примарно стерилних течности је идентификована путем VITEK 2–compact 15 aparata за brzu identifikaciju bakterija и израду теста осетљивости са МИК (минимална инхибиторна концентрација) на антимикуробне лекове.

1. E.coli - 21
2. Enterobacter cloacae complex – 1
3. Streptococcus pneumoniae -2
4. Neisseria meningitidis - 1
5. Shigella flexneri - 2
6. Klebsiella pneumoniae – 33
7. Klebsiella oxytoca - 2
8. Salmonella Enteritidis -1
9. Acinetobacter baumannii complex 10
10. Acinetobacter lwoffii - 2
11. Streptococcus virridans - 7
12. Listeria monocytogenes - 2
13. Streptococcus sanguinis - 1
14. Streptococcus anginosus - 1
15. Staphylococcus aureus 21 (od toga 0 MRSA)
16. Staphylococcus vitilinus - 1
17. Staphylococcus auricularis - 2
18. Staphylococcus lungdunensis - 1
19. Candida spp. -5
20. Candida crusei -1
21. Candida parapsilosis - 3
22. Candida tropicalis -1
23. Candida lusitane - 1
24. Proteus mirabilis 3
25. Serratia marcescens - 5
26. Providencia stuarti - 1
27. Pseudomonas aeruginosa – 7
28. Achromobacter xyloxydans - 1
29. Beta hemolitički streptokok gr. A - 1
30. Streptococcus gr. B – 2
31. Beta hemolitički streptokok gr. G - 1
32. Citobacter koseri - 1
33. Enterococcus avium - 1
34. Enterococcus galinarum - 4
35. Anaerobni Gram + štapići - 4
36. Enterococcus faecalis – 16 (od toga 1 VRE)
37. Enterococcus faecium 2
38. Enterococcus spp. 1 (od toga 1 VRE)
39. Propionibacterium spp.- 1

40. Staphylococcus spp. (koagulaza negativan) – 154 (Staph. spp. koag.neg. 16 , Staph. epidermidis 64 , Staph. warneri 5 , Staph. capitis 6, Staph. haemolyticus 17 , Staph. hominis 40 , Staph. pseudointermedius 1, Staph. cohnii 2 Staph. caprae 1 , Staph. lentus 1, Staph. uberis 1).

Број укупно утروшених бочица у 2022. години: 3672

хемокултуре 3649 , ликвори 16, пунктат 7, дијализна течност 0, лават 0, ЦАПД 0, раствори 0

- аеробних бочица 2166
- анаеробних бочица 1506

Сигнал позитивности дало је 737 бочица (20,07 %)

Велики број изолата је контаминација са коже!

Процедуре и алгоритми за лекаре и особље које узима материјале су достављене сваком одељењу болнице, а налазе се и на сајту ЗЗЈЗ Сомбор

<https://www.zzjsombor.org.rs/centri/mikrobiologija/uputstvo-za-uzimanje-uzoraka/>

ПРОМОЦИЈА ЗДРАВЉА - ПРЕПОРУКЕ

- Вредности показатеља виталне статистике захтевају дефинисање и спровођење пронаталитетних мера и активности у циљу повећања наталитета.
- Неопходно је спровођење мера превенције на смањењу смртности и редукцији фактора ризика који доприносе високом учешћу хроничних незаразних болести како у обољевању тако и у умирању становништва.
- Интерсекторска сарадња је неопходна у унапредјењу здравља становништва јер неке од кључних одредница здравља леже изван здравственог сектора. Активности треба реализовати тимским радом, мултисекторским и мултидисциплинарним приступом и партнерским односом са системом образовања, социјалне заштите, локалном заједницом, средствима информисања и невладиним организацијама.
- Континуирано спровођење активности и програма превенције најучесталијих обољења, пре свега кардиоваскуларних и малигних болести као водећих узрока смрти становништва.
- Један од основних путева за продужење очекиваног трајања живота и унапређења здравља јесте промоција здравља у свим фазама живота – унапређење здравља и превентивне здравствене заштите, мотивација здравствених радника уз промовисање понашања које води здрављу и смањењу ризико фактора и доследно спровођење мера које су утврђене Програмима здравствене заштите за борбу против ових болести.
- Повећање одазива становништва на систематске прегледе као значајне мере у откривању болести и поремећаја у здрављу свих категорија становништва (деца, жене, радно активно становништво, стари), интензивирањем превентивног рада изабраног лекара, едукацијом едукатора и укључивањем средстава јавног информисања.
- Подизање нивоа свести о значају превентивно заштитних активности за заштиту здравља деце у предшколским и школским установама кроз рад у локалној заједници (здравствене исправности воде за пиће, предузимање превентивних противепидемијских мера, анализа obroка друштвене исхране и одређивање нутритивне вредности, контрола брисева са површина, контрола садржаја натријум-хлорида у свим узорцима).

- Едукација и сензибилизација младих на проблеме злоупотребе психоктивних супстанци и развијање здравих стилова живота.
- Превенција и контрола заразних болести у циљу унапређења здравља.
- Побољшање квалитета података здравствене статистике и сарадње између институција које учествују у процесу прикупљања и обраде података.
- Унапређење сарадње са масм медијима на промоцији здравља.

ЖИВОТНА СРЕДИНА - ПРЕПОРУКЕ

- Обезбеђивање микробиолошке исправности воде за пиће а у случају неисправности предузимање корективних мера у смислу хипердезинфекције и испирања водовода.
- Даља стална контрола, односно мониторинг здравствене исправности пречишћене хлорисане воде за пиће.
- Ефикасно пречишћавање воде намењене људској употреби.
- Контролисана дезинфекција воде за пиће од места производње до крајњег потрошача.
- Редовно одржавање водоводног система.
- Праћење и оцена здравствене исправности површинских вода.
- Спровођење редовне контроле квалитета - прикупљање, обрада, анализа и прећење података добијених мониторингом површинске воде.
- У случају потребе, а на основу резултата анализа, дати предлог корективне мере.
- Подизати ниво свести о значају доступности и здравствене безбедности површинске воде и значају очувања вода од загађивања, кроз рад у локалној заједници.
- Редовна контрола воде за купање из отворених јавних базена, испитивање микробиолошке и физичкохемијске исправности а по потреби и друге анализе.
- Пречишћивање индустријских отпадних вода пре њиховог испуштања у водотокове.
- Адекватна диспозиција течног и чврстог отпада.
- Изградња уређених санитарних депонија.
- Мониторинг амбијенталног ваздуха у циљу очувања и побољшања квалитета ваздуха како би се спречиле или смањиле штетне последице по здравље људи и/или животну средину.

оред мерења аероседимента потребно је праћење стандардних параметара: сумпордиоксида, диоксида азота и чађи и суспендоване честице величине 10 μ m – ПМ10, суспендоване честице величине 2.5 μ m – ПМ2.5 и угљоводонике у ваздуху (ароматични и алифатични), БТХ (бензен, толуен и ксилен) и ПАХ укључујући бенз(а)пирен.

- Повећати пошумљеност, извршити озелењавање неозелењених површина. Преусмеравање саобраћаја и изградња заобилница око града могу позитивно утицати на смањење концентрација загађујућих материја у ваздуху.
- Уградња филтера на индустријским постројењима и коришћење еколошких горива (гас, сунце, ветар) за грејање домаћинства и у индустрији.
- Систематско мерење и оцењивање нивоа буке у животној средини а у циљу добијања релевантних информација као и планирања и предузимања мере заштите и информисања јавности.
- Спровођење систематске контроле исхране и санитарно-хигијенских услова у предшколским и школским установама.